

LAIŠKAI LIETUVIAMS

Moterystė Katalikų Bažnyčios moksle.

Mūsų jaunimas ir lietuviybė.

Kas yra dialektinis materializmas?

Malda — geriausias vaistas prieš vienatvės ligą.

Ar Mussolini buvo bedievis?

1955 BIRŽELIS (JUNE) VOL. VI, NO. 6

T U R I N Y S

KANČIOS IR MEILĖS MĖNUO — Redaktorius	161
DIALEKTINIS MATERIALIZMAS — Dr. J. Mačernis	162
MOTERYSTĖ KATALIKŲ BAŽNYČIOS MOKSLE — V. Gidžiūnas, O.F.M.	168
TĖVAS — Raganėlė	173
LIGA IR VAISTAS — Pr. Alšėnas	175
MŪSŲ JAUNIMAS IR LIETUVYBĖ — Redaktorius	177
MŪSŲ SEKMADIENIS IR ŽYDŲ SUBATA — Kunvalis	182
VĖLAI SUBRENDEJĘ PAŠAUKIMAI. AR MUSSOLINI BUVO BEDIEVIS? — J. Vaišnys, S. J.	184
APIE ŽODŽIO DŽIAUGSMĄ — K. Pečkys, S. J.	189
IŠ FILMŲ PASAULIO	191

ADMINISTRACIJOS PRANEŠIMAS

Prieš kelias savaites išsiuntinėjome laiškėlius visiems skaitytojams, kurių prenumerata šiuo metu baigiasi. Labai prašytume visus gerb. Skaitytojus į tą laiškėlį atsakyti, atsiunčiant prenumeratos mokestį. Jeigu kas šiuo metu negalėtų užsimokėti, prašome mums tai pranešti. O jei kurs nors skaitytojas toliau nemano "Laiškų Lietuviams" prenumeruoti, labai prašytume mums pranešti, kad laikraščio siuntinėjimą sustabdytume. Jūsų neatsakymas į minėtą laiškutį atneša Administracijai daug nepatogumų ir materialinio nuostolio. Tad už bet kokią atsakymą labai nuoširdžiai dėkojame.

"Laiškai Lietuviams" leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį, išskyrus liepos-rugpiučio dvimėnesinį. Metinės prenumeratos kaina du doleriai. Atskiras numeris 20 centų.

Redaktorius — Juozas Vaišnys, S. J.

Redakcijos nariai: Jonas Borevičius, S. J.

ir Bruno Markaitis, S. J.

Administratorius — Petras Kleinotas, S. J.

Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois.

Telefonas: HEmlock 4-1677.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Tel. HEmlock 4-1677. Yearly subscription two dollars. Single copy 20 cents. Entered as second class matter at the Post Office at Chicago, Ill. Additional office of mailing in Putnam, Conn.

N. P. Seserų Spaustuvė, Putnam, Conn.

Viršelis ir vinjetės Sesers M. Mercedes, S. S. C.

1955 M. BIRŽELIO (JUNE) MĖN.

VOL. VI, NO. 6

KANČIOS IR MEILĖS MENUO

Prisiminę liturginius Bažnyčios papročius, birželio mėnesi galėtume pavadinti kančios ir meilės mėnesiu. Po liūdnos gavėnios, kai buvo apmąstoma Kristaus kančia ir mirtis, po Velykų laikotarpio, kur triumfavo garbingas Kristaus prisikėlimas, Bažnyčia ypatingu būdu prisimena tą motyvą, kurs vertė Išganytoją kentėti ir mirti — Jo širdies meilę. Birželio mėnuo yra pašvęstas Jėzaus Širdžiai. Kai kam šis garbinimas gali atrodyti labai saldus, perdaug moteriškas ir davatkiškas, bet kas jo prasmę gerai supranta, žino, kad čia prisimenama visa tai, kas kilnu, gražu ir heroiška. Jėzaus Širdies garbinimas yra Jo heroiškos meilės garbinimas, tos meilės, kuri Ji nuvedė ant kryžiaus, kad tokiu būdu mes vėl taptume Dievo vaikai ir amžinos laimės paveldėtojai.

Nežinia, ar tai atsitiktina, ar taip paties Dievo sutvarkyta, kad birželio mėnėsis ir mums lietuviams tapo kančios ir meilės mėnesiu. Mes prisimename tą baisų birželį, kai šimtai ir tūkstančiai lietuvių buvo žudomi ir vežami į Sibirą. Ta bailsi mūsų tautos tragedija yra jau įrašyta į istorijos lapus ir amžiams liudys apie mūsų brolių ir sesių kančias. Atplėšti kūdikį nuo motinos ir išvežti svetur yra labai žiauru ir baisu. Bet ir mūsų motinos Lietuvos vaikai buvo nuo jos prievarta atplėšti, išvežti ir žiauriausiai kankinami. Kankinami tik dėl to, kad jie mylėjo savo tėvynę. Juk tie, kurie jos išsižadėjo ir, kaip Judas, ją bei savo brolius pardavė, nebuvo tremiami nė kankinami.

Taip, mylėti yra sunku! Tikra meilė reikalauja didžiųjų aukų ir heroizmo! Nei tremtis nei kančia tėvynės meilės neišplėšia, ją gali tik padidinti. Tačiau yra vaikų, kurie, atskirti nuo motinos, ją užmiršta. Yra vaikų, kurie už gabaliuką sidabro ją parduoda, už kąsnį skanesnio valgio jos išsižada. Tur būt, tarp mūsų nebus tokių. Tas bailsis birželis teprimena mums tautos kančią ir tesustiprina tėvynės meilę. Kančioje gimusi meilė yra tvirtiausia ir pastoviausia. *Redaktorius*

DIALEKTINIS MATERIALIZMAS

Šio šimtmečio pradžioje gyveno Vokietijoje zoologijos profesorius Ernst Haeckel, kurs pagarsėjo, falsifikuodamas embrionų fotografijas, norėdamas įrodyti žmogaus kilmę iš gyvulio. Šis labai uolus materialistas mėgo filosofuoti ir parašė knygą "Die Weltraetsel" (Pasaulio mįslės). Apie šią knygą vokiečių filosofas Paulsen parašė: "Turime degti iš gėdos, kad mūsų filosofų ir poetų, krašte dvidešimtame šimtmetyje galėjo būti parašytas, atspausdintas ir skaitomas toksai šlamštas." Nežiūrint to, šitas šlamštas milijonams bemokslų žmonių buvo virtęs tarsi evangelija.

Tai prisiminiau, skaitydamas Emilio Troise knygą "Materialismo dialectico", B. A. 1938. Taip pat prisiminiau 1940-41 metus, kai rusai, okupavę Lietuvą, visus valdininkus ir ypač mokytojus priverstė studijuoti dialektinį materializmą. Ir aš jį studijavau teoretiškai, bet mačiau ir jo praktiškąjį pritaikymą gyvenime. Dekoju dabar Dievui, kad pasisekė iš ten pasprukti.

Jau knygos pradžioje E. Troise vadiną A. Mullerio filosofiją absurdiška ir vaikiška, drauge parodydamas labai menką nusimanymą apie reliatyvumo teoriją. Jeigu autorius būtų labiau pastudijavęs šią teoriją ir būtų paskaitęs pagrindinius tuo klausimu astronomo, teologo ir filosofijos profesoriaus A. Mullerio veikalus, gal būtų kitaip rašęs. Tiesa, Troise savo knygoje cituoja daugybę mintytojų, tačiau jų minčių nesupranta. Jis, galima sakyti, serga psichinio aklumo liga. Jis išauklėjo savo akis, kad nematytų. Atrodo, kad jis sąmoningai pasiryžta atsisakyti logiško protavimo. Savo knygos 12 puslapy-

je autorius rašo: "Du tvirtinimai gali būti vienas kitam priešingi, o vis dėlto tuo pat laiku abu teisingi. Tai yra centrinė reliatyvumo teorijos mintis, tai yra dialektikos esmė."

Kita priemonė paversti savo akis nematančiomis tiesos yra nuolat kartoti vis tą patį dalyką, nors tai būtų visai tuščia ir klaidinga. Materialistai dažnu to paties dalyko kartojimu sau įsikala, kad pasaulyje egzistuoja tik medžiaga, ir ant tos autosugestijos jie stato visą savo "mokslą". 151 puslapyje jis rašo: "Mūsų dialektikos fundamentą sudaro materialistinis gamtos supratimas. Dialektika laikosi šio fundamento ir ji subyrėtų, jeigu koku likimo žaidimu materializmas turėtų griūti. Bet ir atvirkščiai, be dialektikos materialistinė pažinimo teorija yra nepilna, vienašališka, ir dar daugiau — ji yra negalima." Viena klaida ieško paramos kitoje. Prisimenu vokiečių pasaką, kaip vienas raitelis su savo žirgu pateko į balą ir buvo pavojus nuskęsti. Bet apsukrusis raitelis nenusigąsta, jis pagriebia arklio uodegą ir, sėdėdamas ant jo nugaros, tempia iš visų jėgų, manydamas, kad tuo būdu abudu bus ištraukti iš balos. Visiškai panašiai elgiasi ir mūsų "gudrieji" materialistai: savo materialistinį mokslą jie atremia į dialektinį metodą, o šį metodą atremia į materialistinį visatos supratimą.

Jeigu šitos nesąmonės neturėtų taip rimtų ir baisių praktiškų pasekmių, galėtume praeiti pro šalį, nė žvilgsnio nekreipdami į tuos žmones, kurie patys save nustumia žemiau žmogiškosios vertės. Deja, šitos nesąmonės yra lydimos baisių praktiškų pasekmių. Pažeminę žmogų iki

atomų konglomerato, materialistai paneigia visas žmogiškąsias vertybes. Minėtas autorius 225 ir toliau einančiuose savo knygos puslapiuose paneigia dorą, paneigia natūralinę ir bendrąją teisę. Jis rašo: "Teisė pradžioje yra tas pats, kas ir prievarta. Tik suktumas tų profesorių, kurie turi atsimokėti valdžiai už gaudamą išlaikymą, gali stengtis metafizikos gudrybėmis užtušuoti labai aiškų, permatomą ir neužginčijamą faktą, kad teisė tik sankcionuoja tam tikrus gyvenimo santykius, kurie neturi nieko bendra nei su dora nei su koku universalium ir transcendentišku teisingumu."

Taigi, teisė, jų nuomone, yra tik sukčiavimas arba, kaip rusai sako, buržuazijos prietariai. Materializmas arba socializmas - komunizmas nepripažįsta teisės. Komunistiškoje valstybėje tikrai galingesnis gali sakyti silpnesniajam: "Kas yra tavo — yra mano, bet kas yra mano — nėra tavo." Nėra teisės turėti nei savo namų nei savo žemės. Jeigu savo pastangomis ir sunkiu darbu esi įsigijęs namuką ar sklypą žemės, nemanyk galėsiąs ilgai jais naudotis. Tai būtų tuščia svajonė ir "buržuazinis prietaras". Tuoj turėsi palikti savo žemę ir savo namuką — tavo šeimos židiny bus nacionalizuojamas, o pats turėsi eiti į keturis vėjus, ir tavo likimas priklausys nuo komunistiškųjų "šarlatanų". Dialektinis materializmas Rusijoje ir kituose užgrobtuose kraštuose apiplėšė ir paverė skurdžiais apie 150 milijonų žmonių, kurie pirmiau buvo laisvi ir gėrėjosi savo įsigyta nuosavybe. Ne ką geresnė ir fabrikų darbininkų padėtis. Komunistų valdininkai reikalauja iš jų besaikio darbo, juos paverčia tikrais vergais. Jeigu darbininkas tik kelias minutes pasivėluoja į darbą.

per tris mėnesius iš jo algos išskaitoma po 25 procentus. Jei antrą kartą pasivėluoja, gauna kalėjimo. Mūsų krašte kartą darbininkas turėjo nubėgti pašaukti gydytoją savo susirgusiai motinai ir dėl to kiek pasivėlavo į darbą. Už tą "nusikaltimą" jis gavo septynerius metus kalėjimo! Taip, teisė komunizmui yra tik buržuazijos prietaras!

Taip pat buržuazinis prietaras yra ir teisė į laisvę, į savo šeimą ir į gyvybę. Rusijoje daugiau yra vertinama gyvulio gyvybė negu žmogaus. Tai mes matėme savo akimis. Materialistams šeima neturi jokios vertės, nes kas gi yra tėvo, vaiko, vyro ar žmonos meilė? Materialisto akimis žiūrint, tai tik atomų ar elektronų virpėjimai. Ir todėl naktį komunistų sunkvežimiai atsiranda tai prie vieno, tai prie kitų namų, ginkluoti vyrai griebia iš miego šeimas ir užkalnuose gyvuliniuose vagonuose išveža į Sibirą. Bet tuo dar nesiriboja velniškas komunistų siautimas. Šeimos yra išardomos: vyrai išvežami viena kryptimi, moterys kita, vaikai dar kita. Šeimos nariai negali vienas su kitu susitikti, susirašinėti, nežino, ar jie yra dar gyvi, ar jau mirę.

1943 metais teko kalbėti su rusų darbininkais ir kaimiečiais, pabėgusiais iš Rusijos. Suaugę vyrai, kurie dar atsiminė caro laikus, sakė, jog jie bučiuotų kazokų arklių pasagas, jeigu tik vėl galėtų sugrįžti caro laikai. O kai aš jiems priminiau, kad vėl gali ateiti komunistai į mūsų kraštą, jie, rodydami į netoli esantį ežerą, pasakė, kad jie verčiau jame nusiskandins, negu vėl taps komunistų vergais ir matys tas baisenybes, kurias lengva širdimi vykdo žmonės, paneigę Dievą ir sąžinę.

Pagal materialistų - pozityvistų doktriną tiek yra verta kokia nors teori-

ja, kiek yra vertas jos praktiškas pasitvirtinimas gyvenime. Matome, kad materialistų doktrina paverčia žmogų ne tik į gyvulį, bet į būtybę, dar žemesnę už gyvulį. Paverčia žmogų į būtybę, trokštančią kančios ir kraujo. Neišmanėliai daug kur skelbia darbininkams, kad materializmas atnešias išsivadavimą iš skurdo, bet tikrumoje yra taip, jog komunistinėje priespaudoje daugiausia kenčia silpnesnieji, t. y. darbininkai. Materializmas yra brutalaus jėgos mokslas. Tik brutalūs žmonės, neturį sąžinės, laikinai gali pasipelnęti iš materializmo, bet ir tokiems kraugeriams, panašiai kaip Berijoms ar Malenkovams, ateina užsipelnętas galas.

Dialektinis metodas

Materializmo propagandistai skelbia, kad jų "filosofija" yra paremta dialektiniu metodu ir kad materializmo likimas priklauso nuo šito metodo likimo. Todėl bus naudinga bent kiek su šiuo metodu susipažinti.

Žmogus, žvelgdamas į save, mato, kad esama pastovios buities. Daugelis žmonių bijosi pažvelgti į save, nes žmogiškoji buitis neatskiriamai yra surišta su pareiga ir atsakomybe. Kaip bauginantis turėtų būti žvilgsnis į savo vidų ir į tikrąją buitį tam, ant kurio sąžinės guli milijonų žmonių kančios ir mirtis! Todėl daugybė žmonių stengiasi išsiblaškyti tuščiuose išviršiniuose dalykuose, stengiasi žiūrėti tiktai į materialinius dalykus. Bet ir tenai jie susitinka su buitimi. Penktame šimtametyje prieš Kristų graikų filosofas Parmenides, mintydamas apie buitį, tarsi nepastebėjo jos tęstinumo. Jis ima tik vieną buities piūvį sakydamas: buitis yra, nebūties nėra. Jis taip argumentuoja: iš buities nieko naujo negali atsirasti,

nes tai, kas yra — yra, o tai, kas turėtų tapti, kas turėtų atsirasti — to nėra. Bet iš nieko negali niekas atsirasti. Jeigu koku nors momentu nieko nėra, tai nieko nebus ir per visą amžinybę. Iš tokio protavimo Parmenides darė išvadą, kad veiksmas yra tik iliuzija.

O Heraklitas iš tų pačių principų padarė tokią išvadą: buitis ir nebuitis tai yra tik abstrakcijos; tikrumoje esama tik vyksmo, judraus priešingybių identiškumo. Iš čia kyla universalioji kontradikcija, kurią užtin-kame visuose daiktuose. Jis sakydavo, kad du kartu neižengiame į tą pačią upę, į tą pačią srovę... viskas teka, viskas praeina, nieko nėra pastovaus.

Aristotelis savo Metafizikoje rašo: "Ir taip amžinasis visų tyrinėjimų objektas, kaip senesniųjų, taip ir dabartinių, yra vis tas pats, amžinai atsinaujinąs klausimas, kas yra buitis. Tai yra panašu ir į kitą klausimą, kas yra substancija". Čia reikia pastebėti, kad Aristotelis šituo neleistinu šuoliu užsidaro sau ir savo sekėjams uždaro duris į plačius buities horizontus. Atrodytų, kad materialinio daikto substancija yra medžiaga. Aristotelis mums siūlo padaryti abstrakciją nuo šito daikto išmatavimų, spalvos, kiekybės, ir kas liks, tai ir bus materija — medžiaga. Bet juk tai negalima, nes nėra medžiagos be erdviškumo, tęsimosi, kiekybės. Aristotelio prote vietoj medžiagos, vietoje buities vaizduojamasi tuštuma, grynas niekas, gryna nebuitis. Todėl jis ir rašo: "Pirminė medžiaga yra tai, kas savyje netufi nei formos, nei kiekybės, nei jokios kitos savybės."

Norėdamas suderinti Parmenido ir Heraklito pažiūras, Aristotelis įveda "potencijos" sąvoką, kuri, deja, vėl yra dviprasmė, nes, pagal jį, esama

A. Gulbinsko nuotr.

Šv. Kryžiaus lietuvių parapijos Čikagoje 50 metų sukaktis. Iškilmingoje eisenoje matyti J. E.

kardinolas S. Stritch, klebonas A. Linkus, prel. I. Albavičius ir kiti.

aktyvios ir pasyvios potencijos. Pirminę medžiagą aristotelikai dažnai vadina gryna potencija, tai reikštų, kad potencija yra kažkas, kas yra neapibrėžta. Žymus aristotelikas Garrigou - Lagrange savo labai vertingoje knygoje apie Dievo egzistenciją rašo: "Reikia sutikti, kad tai, kas atsiranda, negali kilti iš determinuotos būties. Atsiradimas yra perėjimas iš nedeterminuotos būties į determinuotą, pvz., iš daigo atsiranda augalas, iš embriono suaugęs gyvis ir panašiai. Nedeterminuotą būtį, galinčią tapti determinuota, vadiname potencija. Jeigu nebūtų ko nors, kame kas nors vyksta ar atsiranda, tai visai nebūtų jokio vyksmo ar pasikeitimo, turėtų būti tik išnykimas buvusio daikto ir sutvėrimas naujo".

Prieš porą tūkstančių metų graikai galėjo panašiai protauti, bet dvidešimtojo amžiaus žmogus kitaip galvoja, nes jis aiškiai mato, kad visi materialiniai vyksmai ir visi daiktai yra kuo griežčiausiai determinuoti. Augalų ir gyvulių pasaulyje paveldėjimo dėsniai kuo griežčiausiai determinuoja busimąją gyvį. Jeigu teologas - apologetas nebūtų užmiršęs teologo - biologo Mendelio, jis nebūtų galėjęs rašyti, kad daigas ar embrionas esančios nedeterminuotos būtybės. Paimkime pavyzdį iš chemijos. Štai viena deguonies ir dvi vandenilio molekulės, esančios pakankamo greičio, kad susidūrusios galėtų sudaryti naujus atomų susigrupavimus. Visas šitas vandens susidarymo vyksmas yra griežtai de-

A. Gulbinsko nuotr.

Šv. Kryžiaus bažnyčios vidus auksinio jubilėjaus dieną.

terminuotas visose savo stadijose, ir čia nėra jokios potencijos.

Matėme, kad Aristotelio ir jo sekėjų prote labiausiai apčiuopiamoji buitis (medžiaginė buitis) jų abstrakcijos dėka virsta tuštuma, tarsi nebuitimi. Hegelis paima šitą tuščią buitį ir iš jos sudaro savo filosofiją. Vokiečių istorikas Weber šitaip rezumuoja Hegelio doktriną: "Buitis yra bendriausioji sąvoka ir kaip tik todėl ji yra neturtingiausioji ir beveik nulinė. Būti baltu, ištisu arba geru reiškia būti šiuo tuo; bet būti be jokios determinacijos reiškia visai nebūti, reiškia nebuitį. Taigi, gryna buitis prilygsta nebūčiai. Ji yra tuo pat metu pati ir jos priešingybė. Jeigu ji nebūtų daugiau negu ji pati, ji amžinai liktų nevaisinga; jeigu ji nebūtų nieku daugiau kaip niekas, ji būtų nulinio sinonimas, taigi, visiškai bejėgė ir nevaisinga. Kaip tik todėl, kad ji yra ir viena ir antra, ji virsta koku nors daiktu, kitoku daiktu, visokiais daiktais. Pati kontradikcija, kuri joje yra, virsta vyksmu, išsiskleidžiant ir išsirutuliojant. Vyksmas yra tuo pat metu buitis ir dar nebuitis (tas, kas dar bus). Šitos dvi priešingybės, kurios pagimdo naują buitį, jau yra joje susiliejusios. Iš to su-

sidarys nauja kontradikcija, kuri išsispres naujoje sintezėje, ir taip vis toliau iki absoliutinės idėjos atėjimo".

Garrigou - Lagrange savo jau minėtoje knygoje kritikuoja Hegelio fundamentalinę doktriną silogizmo formoje: "Grynoji buitis yra gryna indeterminacija. Bet gryna indeterminacija yra gryna nebuitis. Taigi, grynoji buitis yra grynoji nebuitis. Vidurinis terminas "grynoji indeterminacija" imama dviem skirtingom prasmėm. Viena sakinyje šis terminas neigia bet kokią determinaciją, bendrinę, rūšinę ar individualinę, bet neneigia esybės (idealios ar realios), kuri yra aukščiau galimų jai priskirti bendrųjų determinacijų. Priešingai, kitame sakinyje terminas "gryna indeterminacija" paneigia ne tik bet kokią bendrinę, rūšinę ar individualinę determinaciją, bet ir bet kokią būtybę, kurią būtų galima aptarti. Taigi, argumentu pasakoma, kad grynoji buitis yra neapibrėžta buitis. Bet neapibrėžta buitis yra gryna nebuitis. Aišku, jog šis paskutinis sakinytis yra klaidingas. Iš kitos pusės nesimato, kodėl iš tų kontradikcijų identifikavimo turėtų atsirasti vyksmas."

Kaip matome, Hegelio galvojimas yra visiškai klaidingas ir materialistų taip garbinamas dialektinis metodas yra tik pastangos nuslopinti žmogaus galvojimą. A. Korn savo knygoje "Hegel y Marx", B. A. 1944, rašo, propaguodamas socializmą: "Patyrinėkite pirma dialektiką, kuri yra jo metodas... Kai gamtininkas nustato sąvoką — stuburiniai, iškyla jo priešingybės sąvoka — bestuburiniai. Sintezė, kuri apima stuburinius ir bestuburinius, yra tai, kad jie visi yra gyvuliai. Taip jis sudarė sąvoką, kuri apima abi grupes. Tai yra tik

vienas pavyzdys to, kaip visur tyrimėjimuose susitinkame vis tą patį opozicijos fenomeną tarp priešingų sąvokų ir drauge galimybę visados sintetizuoti šias sąvokas į vieną aukštesnę".

Bet juk mokslinės klasifikacijos buvo daromos daug anksčiau negu buvo gimęs Hegelis su savo dialektiniu metodu! Ir kurgi čia matyti nebuitis, kur čia tapimas, vyksmas? Kaip sturbiniai, taip lygiai ir nesturbiniai gyvuliai egzistuoja tuo pat laiku, ir kaip tik todėl juos galime apibendrinti vienu žodžiu "gyvuliai". Čia nėra jokio vyksmo, jokio prieštaravimo ir jokios opozicijos logikai.

Apie šią materialistų taip garbinamą metodą vienas žymiausių šių laikų mintytojų Nicolai Hartmann rašo: "Filosofai ne visada matė, kad kontrastas tarp vieningumo ir antagonizmo yra koreliatyvus santykis. Heraklitas suprato universą, kaip daugybės antagonizmų harmoniją. Iš to jis išveda svarbų dėsni: kiekviena harmonija suponuoja antagonizmą, nes ji iškyla virš jų; ir kiekvienas antagonizmas suponuoja harmoniją, nes kitaip jis pats save sunaikintų. Šitą dėsni randame pritaikytą visur, kur esama lygsvaros tarp priešingų tendencijų: dinaminėse gamtos struktūrose, antagoniškuose organinės gyvybės procesuose, lygiai ir antagoniškuose žmonių bendruomenių intereseuose.

Deja, Hegelio dialektinės schemas dėka tapo uždengtas nuo akių esamas didelis kategorinių santykių įvairumas ir sunaikintas natūralusis turtingumas. Be to, šiai dialektikai trūksta aiškaus kategorijų ir sąvokų skirtingumo supratimo. Aišku, kad dialektika, kuri sąmoningai prisišlieja prie sąvokos, tuo pat nutolsta nuo realiojo pasaulio ir nuo jo kategorijų.

Tai aiškiai matyti tame būde, kuriuo jo sintezės iškyla aukščiau priešingybių. Šitos sintezės nėra prieštaravimų išsprendimas, bet tik jų iškėlimas kitur, kur jos pasilieka besipriešinančios. Visada galima sudaryti panašias sintezes ir net tam tikru būdu galima parodyti jų turinį, nors tuo dar negalima pasakyti, kad tokių dalykų būtų tikrovėje. Visiškai klaidingas yra trečiasis momentas, vadinamasis progresyvus kilimas."

Taigi, rimčiausieji dabartiniai filosofai, aiškiai parodo, jog tas materializmo ramstis – dialektinis metodas – yra tik paprasta klaida. Įsivaizduokime, kad koks nors hegelianistas - marksistas yra fabriko savininkas ir šeštadienį turi savo darbininkams išmokėti algas. Darbininkai, sustoję eilėmis, laukia užmokesčio už savo darbą. Ateina fabriko savininkas ir jiems sako: "Žiūrėkite, štai vienoje kasoje turiu du dolerius, kitoje kasoje visai nieko nėra, tenai yra gryna nebuitis. Taigi, tezė yra du doleriai, antitezė yra nebuitis. Dabar padarykite jūs patys sintezę – daugybę dolerių – ir patenkinti eikite namo." Tai atitiktų ir jau minėto socializmo propagandisto A. Korn nuomonę: "Šis procesas taikomas logiškam mūsų protinių operacijų egzaminui, lygiai gamtos procesui kaip ir istorijos procesui. Tai yra universalus metodas, kurio niekas neišvengia".

Taip ir daugelis mūsų yra matę šitą garsųjį metodą, pritaikytą nuskurusiems ir suvargusiems darbininkams bei kaimiečiams. Šitie vargšai jau gerai žino, ką reiškia buities ir nebuities sintezė. Teorijoje tai yra kvailybė, o praktikoje – baisiausias skurdas, badas, ašaros ir vergija be galo,

Dr. J. Mačernis

MOTERYSTĖ KATALIKŲ BAŽNYČIOS MOKSLE

Dauguma jaunuolių, kaip ir apskritai dauguma žmonių, rengiasi šeimyniniam gyvenimui moterystėje. Šeima, anot prof. St. Šalkauskio, yra laikoma tuo pagrindiniu gyvenimo narveliu, kur susibėga prigimtieji, religiniai ir tautiniai pradai ir sudaro pilnutinio gyvenimo sintezę. Dėl to jaunuoliai, turintieji šeimyninį pašaukimą, turi jam rimtai ruoštis ir įsigyti tų žinių, kurios jų šeimą padarytų laimingą.

Atominio amžiaus žmogus, apsvaigęs savo išradimų laimėjimuose, tikėdamasis be Dievo malonės, vien prigimties įstatymų pagalba, galėsias tvarkyti ir moterystę, žiauriai apsvylė. Paniekinęs moterystę, kaip sakramentą, jis tapo savo geidulių vergu ir, būdamas tobuliausias Dievo tvarinys, pats save sulygino su gyvuliais, kurie vien aklu instinktu tesi vaduoja. Atmetęs Katalikų Bažnyčios mokslą apie moterystę ir vadovaudamasis instinktu, pats save nubaudė, savo vaikus nelaimingus padarė ir visuomenės skriaudiku tapo.

Daugelis šių dienų negerovių kaip tik ir išplaukia iš šeimos dorovės nuopuolimo. Atplėšta nuo sakramentinės malonės moterystė nėra nei tvir-

ta, nei nesuardoma, nei nešanti laimę joje gyvenantiems. Pairusioje moterystėje retai ir vaikai išauga gesni už tėvus.

1. Moterystės supratimas

Moralinėje teologijoje H. Noldinas, S. J., šitaip moterystę aptaria: *"Moterystė, kaip natūralinė ir socialinė institucija, yra vyro ir moters jungtuvės kūdikių gimdymui ir jų auklėjimui įkurtos."*

Jei pažvelgsime į Katalikų Bažnyčios kanonus, tai ten atrasime, kad moterystė yra kontraktas — sutartis, kuria vyras ir moteris, moterystės gyvenimui tinkami, visam laikui ir išimtinai, vienas kitam atiduoda ir priima savo kūnus, kūdikių gimdymui, jų auklėjimui ir savitarpiai gyvenimui.

Nors kiekvienas šio aptarimo žodis turi savo reikšmę, bet man atrodo, kad moterystė suglaustai galima šitaip aptarti: *Moterystė yra vyro ir moters jungtuvės žmonijos palaikymui ir bendram gyvenimui.* Tai yra natūralinės moterystės apibrėžimas. Jis labiau išryškės, kai kalbėsime apie moterystės kilmę, tikslą ir moterystę kaip sakramentą.

2. Moterystės kilmė

Įsigijus bendrąją moterystės sąvoką, reikia kalbėti apie moterystės kilmę. Iš Šv. Rašto žinome, kad moterystė yra paties Dievo, visatos Kūrėjo, sukurta. Jos kilmę randame pirmame Genezės knygos puslapyje, ten kur aprašomas pasaulio ir žmonių sukūrimas. Ten skaitome, kaip Dievas sutvėrė gyvulius, žuvis ir paukščius ir kaip visa tai buvo gera. Pagaliau Dievas sutvėrė Adomą, kad jis būtų visų tvarinių valdovu ir pavadintų juos vardais. Tada Dievas

Adomui parodė visus tvarinius ir jis, duodamas jiems vardus, nerado nė vieno panašaus į save, kuris jam padėtų.

Neradęs nei vieno į save panašaus tvarinio, Adomas, matyti, liūdėjo, jei Dievas susirūpino ir tarė: "Negera žmogui būti vienam, padarykime jam pagalbininkę, panašią į jį". Tada pirmajam vyrui jis davė pirmąją moterį, ir žemėje įvyko pirmosios jungtuvės. Laimindamas pirmąją jaunavedžių porą, Kūrėjas tarė: "Veiskitės ir dauginkitės ir pripildykite žemę ir ją užvaldykite". Tada Adomas džiaugėsi ir šitaip kalbėjo: "Štai ši yra kaulas iš mano kaulo ir kūnas iš mano kūno. Ji vadinsis žmona, nes paimta iš žmogaus. Dėl to vyras paliks savo tėvą ir motiną ir glausis prie savo žmonos ir bus du viename kūne" (Gen. 1, 27s., 2, 23ss.).

Iš vyro ir moters sukūrimo ir jų jungtųjų aprašymo paaiškėja ir Kūrėjo planai. Sutvėręs pasaulį, Dievas panorė jį padovanoti žmonėms. Tada jis sutvėrė vyrą ir moterį ir tarė: "Veiskitės ir dauginkitės, pripildykite žemę ir ją užvaldykite". Vadinas, Dievas norėjo, kad žmonės, moterystėje gyvendami, bendradarbiautų su juomi žmonių kūrime ir tuo būdu daugindamiesi užvaldytų jo sukurtą pasaulį. Vienos lyties žmogus, Adomas, šio uždavinio atlikti negalėjo. Jam ir šiaip jau gyvenime reikėjo pagalbininkės, kaip tai aišku iš Dievo žodžių: "Negera žmogui būti vienam, padarykime jam pagalbininkę, panašią į jį".

Moterystė pati savyje, jau vien atsižvelgus į josios kilmę, yra šventas ir religinis dalykas ir dėl to, kad ji yra paties Dievo sukurta, ir dėl to, kad ji vaizduoja Amžinojo žodžio su kūnu ir Kristaus su Bažnyčia susijimą, ir dėl to, kad žmonių giminės

palaikymas žemėje turi tikslu Dievo garbę.

Toliau, nežiūrint to, kad moterystė pradžioje buvo paties Dievo įkurta, tačiau to paties Dievo sprendimu buvo taip sutvarkyta, kad kiekvienos atskiros šeimos sukūrimo atveju ir žmogaus valia pilnai pasireikštų, kaip tai matome iš Pijaus XI "Casti Conubii" enciklikos žodžių, kur sakoma: "Kiekviena atskira moterystė, kaip jungtuvėmis susijungimas, to vyro su ta moterimi, kyla iš abiejų sužieduotinių sutikimo, kuris yra laisvos valios veiksmas, kuriuo abi pusės duoda ir priima iš jungtųjų išplaukiančią teisę". Iš to seka, kad moterystė yra ne tik Dievo veikalas, bet kartu ir vyro su moterimi sutartis, arba kontraktas, kuris nuo kitų kontraktų skiriasi tuo, kad, kartą teisėtai sudarytas, negali būti sugriautas nė abiejų pusių laisvu susitarimu.

3. Moterystės tikslas

Apie moterystės tikslą daug kalbėti netenka, nes jis jau pakankamai išryškėjo, kalbant apie josios kilmę Kūrėjo planuose. Čia tik reikia pabrėžti, kad nežiūrint to, koks autoritetas bandytų kitaip įrodinėti, pagal Bažnyčios mokslą vis tiek *pirmaeilis moterystės tikslas* yra vaikų gimdymas ir jų auklėjimas; gi *antraeilis tikslas* yra tarpusavė pagalba, o po pirmųjų tėvų nuodėmės, susilpnėjus žmogaus prigimčiai, ir *remedium concupiscentiae*, aistros nuraminimo priemonė.

Vaikų gimdymą ir jų auklėjimą pirmaeiliu tikslu Katalikų Bažnyčia laiko todėl, kad šiam tikslui Dievas įkūrė moterystę ir pagal nustatytus Jo planus kitokiu būdu nėra įmanomas nei žmonijos palaikymas, nei pasaulio užvaldymas, nei paties Die-

A. Gulbinsko nuotr.

Dailininko A. Varno 75 metų amžiaus ir 50 m. meninės kūrybos sukakties proga buvo suruošta Čikagoje jo kūrinių paroda ir iškilminga puota, kurios metu jubiliatą sveikino visuomenės atstovai. Fotografijoje dailininką sveikina p. Samienė. Kairėje sėdi p. Varnienė, dešinėje — J. Daužvardienė ir solistas A. Brazis.

vo garbė. Antraeilis tikslas jau galimas ir kitokiu būdu pasiekti, nors ir jis taip pat to paties Kūrėjo žmonių gerovei buvo pramatytas, atsižvelgiant į pirmaeilį tikslą.

4. Moterystės kliūtys

Nežiūrint to, kad moterystė Dievo sukurta žmonijos palaikymui bei tarpusavei vyro ir žmonos pagalbai ir kad ji yra jūdviejų laisvos valios sutartis, yra kliūčių, kurios tam tikrais atvejais neleidžia moterystės sukurti. Tokias kliūtis sudaro tam tikros aplinkybės, kurios kliudo sukurti *leistiną* ir *galiojančią* moterystę. Vadinasi, šios kliūtys liečia moterystės *leidžiamumą* ir josios *galiojimą*.

Vienos tų kliūčių yra prigimtios, kitos dieviškosios, kitos bažnytinės, dar kitos civilinės teisės nustatytos.

Prigimtios ir dieviškojo įstatymo kliūtys įpareigoja visus žmones, bažnytinės pakrikštytuosius, o civilinės tik nekrikštytus. Įsidėmėtina taipgi, kad dieviškojo įstatymo kliūtis autentiškai aiškinti gali tik Apaštalų Sostas, nes tik Bažnyčios galvai Kristus suteikė šią galią.

Sakėme, kad yra dvejopos rūšies kliūtys: *vienos jų draudžia sukurti moterystę, o kitos ir sukurtą moterystę padaro negaliojančią*. Nuo pirmųjų Bažnyčia gali duoti dispensą, nuo antrųjų dispensa neduoda.

Moterystę draudžiančios kliūtys yra šios: 1. Specialus Bažnyčios uždraudimas tam tikrais atvejais, tam tikriems asmenims; 2. Advento ir gavėnios laikas, kai liturgijos įstatymai draudžia duoti jungtinių palaiminimų; 3. Teisėtai sudarytos sužieduotės yra kliūtis, kai jos sudarytos

su vienu asmeniu, o moterystę norima sukurti su kitu; 4. Moterystės negali sudaryti ir paprastais mergystės, tobulos skaistybės, nevedimo, kunigystės šventimų priėmimo ir vienuolijon stojimo įžadais susirišę žmonės.

Kliūtys gi, kurios moterystę daro visai negaliojančią arba negalimą yra šios: 1. Substanciali klaida, pvz., kai vienos pusės asmuo yra ne tas, kuriam antrosios pusės asmuo duoda pritarimą jungtuvėms; 2. Prievarta ir didelė baimė, kurios dėka buvo išreikalautas pritarimas moterystei; 3. Pagrobimas, kuriuo moteris jungtuvių tikslu prievarta iš saugios vietos į nesaugią nugabenama; 4. Nepajėgumas lytiniai santykiauti; 5. Moterystės ryšys, kol pirmosios moterystės vyras ir moteris tebėra gyvi; 6. Reikiamo amžiaus trūkumas; 7. Kulto skirtumas, pvz., kataliko su eretiku ar schizmatiku; 8. Kunigystės šventimai arba vienuolių iškilmingieji ir amžinieji įžadai; 9. Prasikaltimas, kuris kyla iš svetimoterystės ir vieno šeimos nario žmogžudystės vedybų tikslu; 10. Artima kraujo giminystė; 11. Giminystė, kuri atsiranda moterystę sukūrus tarp vyro ir moters giminių ir atvirkščiai, 12. Viešosios dorovės kliūtis, kuri atsiranda iš asmenų artumo, būtent, iš neteisėtos moterystės ir viešo konkubinato, – susidėjimo; 13. Dvasinė giminystė, kylanti tarp krikšto tėvų ir jų krikštavaikių; 14. Legalinė giminystė, kuri trukdo sukurti šeimą, išūnytojams su išūnytaisiais.

Į visa tai atsižvelgus, besiruošiantieji moterystėn turėtų šias kliūtis gerai žinoti, kad kartais neužmegztų ryšių, vedančių moterystėn su tokiais asmenimis, su kuriais dėl čia paminėtų kliūčių moterystę sukurti negalėtų.

5. Moterystės vienumas

Viena iš pagrindinių moterystės savybių yra josios vienumas. Žinome, kad Dievas jungtuvių ryšiu sujungė vieną vyrą su viena moterimi ir pasakė: "Erunt duo in carne una" (bus du viename kūne). Jis tada nėsakė, kad bus daug viename kūne, bet bus du viename kūne. Moterystės vienumas draudžia tiek vienam vyrui turėti daugelį žmonių – *polygamia*, tiek vienai moteriai daugelį vyrų – *polyandria*.

Šis moterystės vienumas bendrai buvo išlaikytas iki tvano laikų. Sakau bendrai, nes, nupuolus žmogaus prigimčiai per gimtąją nuodėmę, išimčių pasitaikydavo, kurių viena buvo Lamekas Matuzelio sūnus, turėjęs dvi žmonas. Po tvano gi greitesniam žmonijos išsiplatinimui Dievas leidęs vyrams turėti po kelias žmonas. Kristus tačiau šį leidimą atšaukė ir vėl grąžino pirmąją moterystės vienumą. Dėl to dabar Katalikų Bažnyčia, kaip Kristaus mokslo saugotoja, moko ir reikalauja, kad šalia sukurtos vieno vyro su viena moterimi moterystės, nei vyras nei moteris neturėtų kūniškų ryšių su pašaliniais asmenimis. Naujajame Įstatyme, pagal Kristaus mokslą, ne tik darbai bet mintys ir troškimai jau yra laikoma svetimoteryste.

Moterystės vienumą gina ir pati prigimtis, nes vyro ar žmonos neištikimybė sukelia šeimoje didžiausias audras. Vyras stengiasi visomis išgalėmis prie savęs pririšti žmoną, o žmona vyrą. Jie vienas kitą saugoja, kaip brangiausią turtą. Mažiausias, kartais net nekaltas, žingsnelis į šalį sugriauna šeimos laimę, atnešdamas liūdesį ir nusiminimą. Tai jiems atsitinka dėl to, kad jie jau nebegyvena pagal prigimties Kūrėjo planus, nes

jie jau nebe du viename kūne, bet koks nors trečias tarp jų išibrovė.

6. Moterystės nesugriaunamumas

Kita esminė moterystės savybė yra josios nesuardomumas. Tikrą moterystę sukūrusiems, kol abu gyvi, tokių skyrybų, kurios leistų vesti kitą moterį, ar moteriai suteiktų teisę tekėti už kito vyro, nėra. Čia jokia pasaulinė valdžia tokiems nei tikrų skyrybų, nei kitos tikros moterystės leisti negali. Tokia pasaulinės valdžios įstaigoje sukurta moterystė, nėra moterystė, bet nuolatinė svetimoterystė, moterystės gėda – konkubinatas. Tą gerai jaučia tie, kurie tokias moterystes sukūrė, nes juos baudžia ne tik sąžinė ir Bažnyčia, neleidama prie sakramentų, bet ir pati prigimtis, kaip jau anksčiau minėjome.

Tiesa, žydams dėl jų širdies kietumo Mozė buvo leidęs duoti atsiskyrimo raštą – *libellum repudii*, bet Naujame įstatyme Kristus šį leidimą atšaukė. Kai kartą pariziejai jį paklausė: "Ar dera žmogui atleisti savo žmoną dėl kokios nors priežasties?" Atsakydamas Jis jiems tarė: "Ar neskaitėte, kad tas, kuris pradžioje sutvėrė žmogų, padarė juos kaip vyrą ir moterį? Ir tarė: Todėl žmogus paliks savo tėvą ir motiną ir laikysis savo žmonos, ir du bus vienas kūnas. Taigi, yra jau nebe du, bet vienas kūnas. Ką tad Dievas sujungė, žmogus teneperskiria." Jie jam tarė: "Tai kam gi Mozė liepė duoti persiskyrimo raštą ir paleisti?" Jis jiems atsakė: "Mozė leido jums paleisti savo žmonas dėl jūsų širdies kietumo, pradžioje taip nebuvo. Taigi, aš jums sakau: Kas paleidžia savo žmoną, jei ne dėl svetimoterystės, ir kitą veda, svetimoteriauja; ir kas paleistąją veda, svetimoteriauja" (Mat. 19, 3-10).

Taigi, po šių Kristaus žodžių apie atsiskyrimo galimybės tikrąją prasmę, sukūrus teisėtą šeimą, nėra nė kalbos, pakol abu gyvi, nors dėl nesugyvenimo ar svetimoterystės atskiram gyvenimui būtų iš pačios Bažnyčios gavę teisę atskirai gyventi.

7. Moterystės sakramentas

Kristus, sugrąžinęs moterystei pirmąją josios kilumą, vienumą ir nesuardomumą, pakėlė ją į sakramentus. Dėl to Bažnyčios kanonų kodekse randame, kad visų pakrikštytųjų net ir klaidatikių, moterystės kontraktas tuo pačiu jau yra sakramentas.

Pats moterystės sakramentas šitaip teologiškai aptariamas: *Moterystė yra Kristaus įkurtas sakramentas, teikiąs malonę teisėtoms vyro ir moters jungtuvėms pašvęsti ir vaikams gimdyti bei auklėti.*

Taigi, pakrikštytųjų katalikų moterystės kontraktas, pagal Bažnyčios nuostatus sudarytas ir jos pašventintas, tuo pačiu tampa sakramentu ir pašvenčia jį priimančiųjų sielas, suteikdamas sakramentalinę malonę ir duoda stiprybės sakramentinio gyvenimo nelengvų tikslų siekime.

Netikinčių nekrikštytųjų moterystė yra tik paprastas kontraktas, bet jei abu netikintieji atsiverčia, tai Krikšto metu jų moterystė tampa sakramentu. Gi pakrikštytojo moterystė su nekrikštytu sudaryta yra tik natūralus šeimos ryšys.

Tai taip atrodo moterystė Katalikų Bažnyčios moksle. Norint išsamiau išdėstyti šį mokslą, negalima sutilpti į vieno straipsnio rėmus. Tam reikėtų ištisos straipsnių eilės. Šiuo straipsniu stengėmės paaiškinti tik tai, kas yra svarbiausia žinoti jaunavedžiams. *Viktoras Gidžiūnas, O.F.M.*

T Ė V A S

Povilas eina lėtais žingsniais iš smuklės namo: jis neišgėrė daug, bet tas prakeiktas smuklininkas atėmė tris ketvirčius jo algos; girdi, degtinė smarkiai pabrangusi, o jis dar už pereinimą kartą neatsilyginęs. Namuose laukia žmona ir penki vaikai. Jei jis ir parneša visus pinigų, jų vis tiek neužtenka, ir Ligija, palinkusi ir suvargusi, bet dar jauna moteris, palikusi vaikus vyriausio globai, eina pas kaimynus valyti kambarių ir baltinių skalbti. Povilas ją myli, tą gerą Ligiją, bet ar jis kaltas, kad vaikai maži, kad jų daug, kad pinigų niekad neužtenka? Kai karštas gėrimas nuplaukia jo burna, jis užmiršta visą vargą ir įsivaizduoja esąs milijonierius. Tada jie visi ten, toje smuklėje, pralinksmėja ir uždainuoja. Jis pats nežino, kaip pareina į namus; tik kitą dieną velnioniškai skauda galvą, ir Ligijos akys smarkiai raudonos ir užtinusios. Bet ji nesako nieko. Jei ji šauktų, keiktų jį, vadintų šeimos skriaudiku, jis galėtų teisintis, gintis, ir tada nesijaustų kaltas. Bet ji tik prideda šlapią skudurą jam prie geliančios galvos ir liepia vaikams išeiti į lauką pažaisti, kad tėvelis galėtų miegoti.

Lauke vėsi birželio naktis. Kiek daug žvaigždžių, mąsto Povilas, kiek daug sidabrinių - auksinių žvaigždžių! Jei bent viena iš jų nukristų, jis galėtų parduoti sidabrą ir būti turtingas. Bet Dievas, tas geras, mielaširdis gailestingumo Dievas, jas tyčia taip aukštai sukabino, kad tie vargšai žmoneliai jų nepasiektų. Ir Povilas nusikeikia!

Žmona laukia jo prie durų. Ji sėdi ant laiptelių, atrėmusi galvą į mūrą.

Povilas galvoja, kad ji graži, bet ką ten žmogus atskirsi: rankos suskilusios, plaukai trumpai nukirpti, kad nereiktų sukti, suknelė smarkiai per didelė, kažkieno dovanota. O ji sėdi kaip smūtkelis ir laukia jo. Povilas net susigraudina: vargšė Ligija, ji vis dar tiki, kad jis pasitaisys!

Jis atsisėda šalia, paima jos gysluotą ranką ir paglosto. "Ligija! Ligija!" Jos akys didelės ir gražios, ypač dabar, mėnulio šviesoje — svajoja Povilas. "Ko nemiegi?" klausia jis, nesugalvodamas ką pasakyti. Ji perbraukia ranka per akis ir liūdnai nusišypso: "Aš vėl laikiu kūdikio, Povilai..." Povilas neatsako nieko, tik junta prakaito lašus riedant per kaklą. "Dar vienas!" mąsto jis su pasibaisėjimu, "dar vienas! Tu negalėsi nei šeiminkams kambarių išvalyti", sumišęs sako jis, "ar jie belaikys mus rūsyje? Juk šeši vaikai... Vartotum ką, Ligut... Žiūrėk, kiek moterų išteklėjusių, o tik po vieną ar du vaikus teturi!" Jie abu tyli. Jis žino, kad turėtų ją paguosti, suraminti, bet pyktis paima viršų. "Religija, tikėjimas", mąsto jis, "kai pinigų nėra, o šeima vis didėja, žmogus per nenorą pradedi gerti, kad galėtumei bent valandėlei sielvartą užmiršti. O ir ta žmona, lyg vištelė, tik prieini ir bėda... Ach, prakeiktas gyvenimas!"

Vėlyvą rudenį jiems gimsta duktė. Vaikas kaip vaikas, ką čia žmogus matysi, bet ji miega tyliai, be verkšlenimo, ir Povilas net susirūpina. Praeina mėnuo, viskas grįžta į senas vėžes, jis vėl sustoja smuklėje su draugais pašnekučiuoti, pašvęsti savaitgalio. O žmona ir toliau namuose vargsta, naktimis ado, siuva, kad

vaikai nuplyšę neatrodytų ir kaimynai jų pirštais nebadytų.

Vos paaugęs, sūnus išbėga į gatvę, susiranda draugus ir nejunta to skurdo. Bet duktė, ta maža išbalusi mergaitė, ne kartą graužia tėvui širdį: jos didelės, mėlynos akys taip rimtai žiūri iš to mažo nebevaikiško veido. Ji mažai šneka, savo dailiom kojelėm vaikšto po šlapią rūšį ir lyg privengia tėvo. Kai motina kosti ir nosine valo kraują nuo lūpų, duktė pasislepia į kampuką ir tyliai tyliai verkia. Ko paklausta ar kur pasiūsta, ji bėga neatsisiekėdama. Tada Povilas žiūri į žmoną, žiūri į kūdikį ir, netekęs jėgų ir kantrybės, vėl išskuba iš namų į smuklę.

Ankstyvas pavasaris, atnešęs visiems džiaugsmą, šviesą ir sveikatą, į Povilo šeimą atneša tik liūdesį ir skausmą. Ligija atsigula į lovą, suvargusiu žvilgsniu klajoja išsproguusių medžių šakose; ji smarkiai kosti, ir atėjęs daktaras tik neigiamai purto galvą: liepia nesikelti ir vaikams po litą išpaudžia. Povilas vaikšto po siaurą kambarį ir mąsto. Bet juo daugiau jis galvoja, tuo sunkesnės jo mintys. Neramus Ligijos miegas jam drąsko širdį, ir jis, neatsispyręs pagundai, paima vaistams skirtus pinigus ir nuskuba į smuklę. Iš pradžių sąžinė jį dar kankina, bet šiltas gėrimas degina širdį, ir jis pats sau žada uždirbti daug pinigų ir nupirkti Ligutei kailinį apsiaustą. Lapės, kartoją jis sau balsu, sidabrinės lapės...

Kai jis pabunda kitą rytą, galvą skauda, širdis pyksta, ir jis prašo vandens. Rūsis tylus, švarus, švelnus nuo gėlių kvapo, ir Povilas nesusigauja. Į jo prašymą atsiliepia duktė ir atneša stiklą vandens.

"Kaip ramiai mama miega", sako jis, žiūrėdamas į Ligijos baltą veidą ir sudėtas rankas. "Bet iš kur tiek gė-

lių?" — "Kaimynai atnešė", ramiai atsako mergaitė, "nes mama miega ir nepabus..." Povilas išlipa iš lovos ir prieina prie gulinės Ligijos. Ji balta, truputėlį lyg šypsosi atsiprašydama, kad užmigo amžinu miegu, jam nei sudiev netarusi. Jis galvoja apie kaimynus: kaip labai jie turėjo mylėti Ligiją, jei sunešė tiek gėlių, maisto ir pinigų.

Ant medinio suolo sėdi duktė. Ji rimtai žiūri į tėvą, ir Povilas mato jos drėgnas akis. Bet ji neverkia — ji žiūri į tėvą rimtu žvilgsniu ir mąsto. Povilui nejauku. Jis norėtų paglostyti jos šviesią galvelę, bet nedrįsta. Lyg atspėdama jo mintis, duktė prieina ir prisiglaudžia prie tėvo. "Mama sakė, kad dabar aš turiu jumis rūpintis. Jeigu, Tėveli, neparneši pinigų, mus atiduos į prieglaudą, o mama norėjo, kad mes ir toliau būtume kartu. Ir todėl aš turiu užaugti: aš negaliu verkti, nes reikia tau padėti — taip mama sakė. O ir tėvelis padėsi man, tiesa?..." ji apkabina jo kaklą ir žiūri tiesiai jam į akis. Povilas neišlaiko to žvilgsnio ir pravirksta ant septynmečio kūdikio pečių. Jis verkia ilgai, ilgai ir jaučia, kaip su ašaromis drauge išeina skausmas ir bejėgiškumas, ir širdis užsidega iš naujo: kovoti už vaikus! Ko vargšė Ligija, pašventusi jam visą gyvenimą, nepajėgė padaryti, savo švelniais vaikiškais žodeliais duktė pabudino jo valią, ir jis sau pasižada nebepaliesi to nuodingo gėrimo.

Praslenka 15 metų. Karas, tremtis, emigracija Amerikon pakeičia pasaulio veidą. Sūnus užaugo, duktė į vienuolyną įstojo, paliko tik Povilas, suvargęs ir pražilęs. Jis atsimeina, kai duktė išėjo: jo širdis tada kruvina buvo. Ji buvo tokia graži, šviesiaplaukė, toks švelnus kūdikis, pilna meilės ir gėrio. Gal ir gerai, kad taip tyliai iš

gyvenimo pasitraukė — o jei jos vyras būtų ją tiek skriaudęs, kaip jis Ligiją... Vargšė Ligija! Ji nesulaukė tos dienos, kai visa šeima prie stalo kartu rinkosi, bendrai vargais ir džiaugsmiais dalinosi, o namuose pinigų ir maistui, ir butui, ir rūbams užteko. Jis galvoja apie Ligiją vis dažniau ir dažniau, ypač dabar, kai paliko vienas. Ligija dabar jam taip miela ir artima, taip mylima ir suprantama. Tik širdis sunki, kad jai, mylimajai, jis tesuteikė vien skausmo ir vargo — jis norėtų ją sugrąžinti atgal, kad galėtų bent dabar pasidžiaugti. Bet jis žino, kad to niekada nebus. Jis ilgas valandas praleidžia bažnyčioje, žiūrėdamas į šventus pa-

veikslus, klausydamas giesmių. Ir tada jis jaučia Ligiją šalia savęs, nors jos nemato ir neapčiuopia. Tik kai jo duktė, ilgais vienuolės rūbais apsidengusi, veda vaikus per bažnyčią į suolus, jis prisimena tą vasaros naktį, kai Ligija pasisakė laukianti šešto vaiko, ir negali sau dovanoti, kad tada, užuot nudžiugęs ir padėkojęs, jis priekaištingai Ligijai išmetinėjo dėl kūdikio, kuris kantriai nešė motinos uždėtą jai naštą ir prikėlė tėvą naujam gyvenimui. Tada jis nuleidžia galvą ir kalba "Tėve mūsų", ir jo sunki širdis, sutikusi dukters šypsnį, palengvėja.

Raganėlė

LIGA IR VAISTAS

Šių dienų pasaulis turi daug baisesių ginklų, bet jiems išrandama ir priešginklų. Žmonija yra varginama įvairių ligų, bet joms vis išrandama naujų ir nuostabių vaistų. Štai džioga ir vaikų paralyžius jau yra beveik nugalėtos naujais vaistais ir skiepijimais. Bandoma išrasti vaistus ir prieš vėžio ligą. Bet yra ir dvasinių ligų, kurios kartais dar yra baisesnės už fizines. Ir prieš jas yra vaistų. Žinoma, prieš dvasines ligas ir vaistai turi būti dvasiniai.

Gal viena nemaloniausių dvasinių ligų yra vienatvė. Šia liga žmogus gali sirgti ir tada, kai jis nėra vienas, kai yra apsuptas kitų žmonių. Joks geriausias gydytojas, joks medicinos profesorius negali tiksliai pasakyti, iš kur ši liga atsiranda, kaip jos išvengti ir kaip nuo jos gydytis. Kartais žmogui ima taip širdį spausti, lyg kad replėmis kas ją gnaibytų. Taip

ir žmogaus mintis, jo vaizduotė ir nuotaiką kartais lyg kokia paslaptiną skraistė uždengia, panašiai kaip debesys žydrą dangų. Tai yra vienatvės ligos simptomai.

Niekas negali išvengti šios ligos, bėgdamas iš vienos vietos į kitą. Vienatvės ligos kankiniai teigia, jog dažnai kuo daugiau vaikščioji, bėgi ar važiuoji, slepiesi nuo ligos ir ieškai savo širdžiai ramybės, tuo negailėtingiau toji liga tave lenkia prie žemės. Yra įvairių vaistų prieš šią ligą, bet jie daug nepadeda. Galima gydytis tuo, ko šioji liga nemėgsta — pradėti interesuotis koku nors užsiėmimu: skaityti knygas, rašyti atsiminimus, rašinėti ką nors spaudai, medžioti, mėškerioti ar užsiimti koku nors mėgiamu sportu. Patariama, kad sergąs vienatvės liga susidraugautų su koku nors asmeniu, kuris dar smarkiau šia liga serga. Sako-

ma, kad tada abudu išgyja: pirmasis matydamas, kad yra dar nelaimingesnių už jį, o antrasis — stengdamasis sirgti tik tiek, kiek serga pirmasis.

Vienatvės liga ne būtinai kyla iš sunkaus ir vargingo gyvenimo. Jos pagrindinė priežastis nėra nė tremtis, gyvenimas toli nuo savųjų ir nuo savo gimtojo krašto. Šia liga yra persirgę daugelis tokių žmonių, kurių nebuvo blogos nei gyvenimo sąlygos, nei jie buvo atskirti nuo savųjų ar ištremti iš gimtojo krašto. Vienatvės liga smarkiai yra sirgę kai kurie žymūs valstybės vyrai: Washingtonas, Linkolnas ir neseniai atsistatydinęs anglų premjeras Churchilis. Daugelis šia liga serga, nors ir gyvena didžiausiuose miestuose, arti prie žmonių, turėdami daugybę draugų.

Vienatve sergąs ligonis neranda sau artimų ir brangių asmenų, neturi su kuo pasikalbėti, pasitarti, pasiguosti. Iš Šv. Rašto žinome, kad ir Kristus jautęs vienatvę. Jis pasitraukė nuo savų mylimų asmenų ir nuėjo melstis į Alyvų darželį. Šis Kristaus vartotas vaistas ir yra geriausias, o gal vienintelis, prieš vienatvės ligą. Kas meldžiasi, niekados nėra vienas. Malda yra geriausias vaistas ne tik prieš vienatvės ligą, bet yra puikus priešginklis prieš daugybę nelaimių, katastrofų ir net prieš baisiausius žemiškus ginklus.

Vienas didžiųjų Amerikos artistų komedijos žanre Eddie Cantor yra pasakęs, kad malda yra didesnis ginklas negu vandenilio bomba. Savo straipsnyje, buvusiame "Reader's Digest", jis plačiau apie maldą pasisako. Kai kuriomis jo mintimis čia pasinaudosiu.

Jo nuomone, dabar Amerikoje beveik visai negalima pasitikėti saugumu (security). Ekonominis, psicholo-

ginis ar tautinis saugumas amerikiečiams suteikia tik baimės. Kiekvienas žmogus mano, kad šiandien dar jam saugu, bet rytoj jau gali to saugumo neturėti. Kiekvieną dieną laikraščiai didelėmis antraštėmis skelbia kokį nors naują išradimą saugumui palaikyti: lėktuvai, moderniškiausi ginklai, atominės ir vandelinio bombos. O vis dėlto, anot Eddie Cantor, tai nėra tikrojo saugumo reiškiniai. Daug galingesnis ginklas už visus minėtuosius yra malda. Ji nesireklamuoja, bet vis dėlto yra geriausias saugumo priemonė.

"Vaidybiniame gyvenime daugelis sako, kad jaučiasi vieniši. Aš niekad nesijaučiu vienas. Mano geriausias partneris ir nuolatinis palydovas buvo malda. Kiekviename gyvenimo kelionės žingsnyje mudu einame kartu koja į koją, ranka į ranką."

Eddie Cantor straipsnio pabaigą, pasižyminčią tikrai įtikinančiomis ir nuoširdžiomis mintimis, išverčiu ištisai:

— Prisimenu, kaip šiandien, tą rytą, kai 1944 m. vyko invazija Normandijoje. Vykdamas Niujorke iš viešbučio į repeticiją, buvau tiesiog užblokuotas ties šv. Patriko katedra. Visi veržėsi į bažnyčios vidų. Katedros viduryje nebuvo sunku atskirti šimtus žmonių, kurie nebuvo katalikai. Jie visai nemokėjo katalikiškų maldų ritualo, tačiau Dievo namuose jautėsi ramūs. Mes visi meldėmės drauge. Minioje viešpatavo didelė ramybė. Nežiūrint tos baisios kovos, kuri laukė Normandijos pakrantėse mūsų krašto karių, mes jutome savo sielose taiką ir saugumą. Mes žinome, kad laimėsime, nes mūsų pusėje buvo maldos jėga. Kai tik aš pergalevoju ano ryto vaizdą, visados prisimenu tėvo Peyton, iš Los Angeles, žodžius: "Šeima, kuri drauge mel-

džiasi, drauge ir pasilieka". Man tai buvo labai tinkama tema radijo programai "Family Theater". Tas šūkis galėtų būti labai tinkama tema visoms taikos trokštančioms tautoms: "Žmonės, kurie drauge meldžiasi, drauge ir pasilieka".

Kitas mano maldos išbandymas buvo praėjusį rugsėjo mėnesį, kai buvau nuvežtas į ligoninę, ištiktas širdies smūgio. Pradžioje gydytojai buvo netikri, ar aš pasveiksiu, trumpą momentą tuo abejoju ir aš. Tada ėmė piltis laiškai, skambinimai telefonu, telegramos. Šimtas keturiasdešimt trys asmenys Pensilvanijoje davė kraujo mano vardui. Kiekvienas kraujo lašas, nors jis ir nepakliūdavo į mano organizmą, buvo tartum tiesioginė transfūzija į mano pavargusią širdį. Kunigas iš Ohio telefonavo, kad buvusios uždegtos žvakės ir kalbamos maldos už mane. Kiekvienas pranešimas, mane pasiekęs, buvo sujungtas su malda. Tūkstančiai, kurie rašė ar telefonavo į ligoninę, savo žodžius baigdavo sakiniu: "Mes meldžiamės už tave, Edie"...

Kiekvieną kartą, kai tik aš girdėdavau naują pranešimą apie mano draugų ir artimųjų maldas, lyg naujos jėgos sruveno mano organizmą. Pagaliau baimė visai mane apleido, pasiliko tik drąsa. Saugumas sugrįžo. Aš aiškiai jaučiau ir žinojau, kad sveikstu. Ir visa tai dėl to, kad maldos galybė buvo paleista darban. Malda yra vienintelė išmėginta sistema visokiose nelaimėse. Jeigu didžiulės tautų jėgos jungtųsi maldoje, užviešpatautų saugumas, kurio jokie žemiškieji ginklai nesunaikintų. Nustok, žmonija, ieškujusi klaidingo saugumo! Tikras saugumas yra tik maldoje!

Pr. Alšėnas

MŪSŲ JAUNIMAS IR LIETUVYBĖ

Praėjusių metų gruodžio mėnesio numeryje buvome patiekę jaunimui keletą klausimų. Iki šiol vis laukėme atsakymų. Atsiliepė vos keletas. Tai reiškia, kad atsakė mažiau negu vienas iš tūkstančio! Toji tylą, manome, yra aiškus atsakymas į klausimą, kiek mūsų jaunimas domisi savo problemomis. Kaip ten bebūtų, vis dėlto reikia konstatuoti faktą, kad amerikiečių jaunimas į panašias anketas aktyviau atsiliepia.

Į klausimą, koks yra skirtumas tarp lietuvių ir amerikiečių jaunimo, kelis atsakymus jau esame paminėję pirmame šių metų numeryje. Bendrai, dauguma pasisakė, kad lietuviai esą mandagesni ir kultūringesni, kad mergaitės esančios rimtesnės ir kuklesnės, bet beveik visi pripažįsta, kad Amerikos jaunimas yra religingesnis. Prie šio paskutinio teigimo kai kurie prideda pastabą, kad amerikiečiai dažniau eina išpažinties ir komunijos, o lietuviai daug rečiau, tačiau lietuvių religinis gyvenimas esąs gilesnis, o amerikiečių paviršutiniškesnis.

Reikia pasakyti, kad vienaip ar kitaip panašiuose klausimuose sprendžiant, kartais galima labai apsirikti,

A. Gulbinsko nuotr.

Čikagos vyrų choras su dirigentu V. Baltrušaičiu, švęsdamas savo įsisteigimo penkmetį.

jeigu pradedama lyginti pavieniai asmenys, o ne visuma. Be abejo, minėtuose sprendimuose buvo stengtasi žvelgti į visumą, bet ne į išimtis, kurios kartais gali būti net labai gausios. Su tais jaunuolių sprendimais principu galima sutikti. Kad tikras lietuviškas jaunimas yra kultūringas, kuklus, mandagus, tai yra tiesa, mums teikianti garbės ir pasididžiavimo. Tačiau su širdgėla turime pripažinti, kad didelė mūsų jaunimo dalis jau yra beveik nelietuviška, todėl ir tų gražių lietuviškų ypatybių neturinti. Jau daug žalių lietuviškų daigų nustelbė svetimos piktžolės. Gerų ir blogų savybių turi tiek lietuviai, tiek amerikiečiai. Jeigu mes mokėtume vieni iš kitų pasisavinti gerąsias ypatybes ir, sekdami kitų pavyzdį, nusiakratyti blogųjų, tai gyvenimas svetimose šalyse ir bendravimas su sveitimaučiais mums išeitų į naudą ir

labai daug gero atneštų. Tada netuščiomis rankomis parvažiuotume į Lietuvą. Jeigu ir neparvežtume daug dolerių, tai parvežtume daug didesnių vertybių – savo patobulintas asmenybes, kurių įtaką jaustų ateinančios kartos. Bet nelaimė, kad kiekvienas žmogus yra linkęs greičiau pasisavinti tai, kas bloga, ko nereikia daug ieškoti, nes gali rasti kiekvienoje gatvėje ir kiekviename užkampyje. Norint tai pasiekti, nereikia pastangų, nereikia valios, užtenka plaukti pasroviui. Tad teisingai mes didžiuojamės savo kuklumu, mandagumu, kultūringumu, bet kiek yra lietuviško jaunimo, kuris šią teisę jau prarado!

Nesididžiukim per daug nė savo "giliu" religingumu. Teisinamasi, kad lietuviai, nors ir retai eina sakramentų, bet geriau jiems prisiruošia ir labiau supranta jų reikšmę. Tai yra prieštaravimas! Retai eina sakra-

mentų, nes labiau supranta jų reikšmę! Kiekvienam aišku, kad tai nelogiška ir neprotinga. Jeigu suprastum sakramentų reikšmę, tai stengtumeis kaip galima dažniau juos priimti. Jei gu kas retai eina sakramentų, tai ženklas, kad nesupranta jų reikšmės ir naudos. Ko vertas tavo tikėjimas, jeigu nesilaikai jo įsakymų, jeigu nepraktikuoji savo tikybos reikalavimų? Negerai būtų, jeigu kas eitų išpažinties ir Komunijos tik iš įpročio, be jokio supratimo, be jokio pasiruošimo. Bet kažin ar atsiras tokių, kurie šiuos sakramentus priimtų grynai tik iš įpročio? Jeigu nesuprasi jų reikšmės ir naudos, tai jų priėmimas tau jokios paguodos nesuteiks ir jų, be abejo, vengsi. Bendrai, daugelio mūsų tautiečių religija yra, galima sakyti, "nuotaikos religija". Jeigu turi gerą ūpą, tinkamą nuotaiką, tai eini į bažnyčią, eini sakramentų, laikai Dievo ir Bažnyčios įsakymus. Bet jei to ūpo nėra, jei nejauti ypatingo noro ar patraukimo, tada šalin religijos praktika, šalin visokie įsakymai! Reikia žinoti, kad Dievo ir Bažnyčios įsakymai egzistuoja visiškai nepriklausomai nuo mūsų ūpo ir nuotaikos. Ar nori, ar ne, juos vis tiek turi laikyti, jei nori būti savo tikybos nariu.

Tad išvada gali būti tokia: išlaikym kim savo lietuvišką kuklumą, švelnumą, mandagumą, bet išmokim iš amerikiečių uoliau praktikuoti savo tikėjimą, nesigėdydami kad kai kurie iš pavydo mus gali davatkomis ar kitais panašiais vardais pavadinti. O jeigu mums ir atrodytų, kad amerikiečiai pakankamai nesupranta to, ką daro, jei manysim, kad jų tikėjimo praktika yra per daug paviršutiniška, tai pasistenkim mes būti gilesni, karštesni, geriau suprantą savo tikėjimo tiesas, jo reikalavimus ir pras mę.

Jaunimo organizacijų vaidmuo

Dar buvo klausiama, ar mūsų jaunimui reikėtų draugauti su svetimtaučiais, ar tokių draugysčių vengti. Kaip apsisaugoti nuo mišrių šeimų sukūrimo? Ką galima pasakyti apie dabartines mūsų jaunimo organizacijas? Buvo įvairių atsakymų, kartais vienas kitam priešingų, bet kai kuriuose klausimuose visi sutiko. Niekas nepasisakė, kad reikėtų nuo kitatautiško jaunimo atsiriboti kažkokia nepereinama siena. Visi sutiko, kad galima su juo draugauti, bet toji draugystė neturinti išeiti iš paprastos pažinties ribų. Tačiau būtų labai bloga, jei kas visai nepalaikytų santykių su lietuvišku jaunimu, o draugautų tik su svetimtaučiais. Tokiu atveju greitas nutautimas būtų neišvengiamas. Taip pat būtų neišvengiama ir tokio draugavimo pasekmė – mišrios šeimos. Visi nurodė geriausią priemonę, apsaugojančią jaunimą nuo nutautimo ir mišrių šeimų – jaunimo organizacijas.

Kai kurie nebuvo pilnai įsitikinę, kad sukurti mišrią šeimą yra jau toks blogas dalykas. Jie nurodė ir pavyzdžių, kad kartais skirtingų tikybų ar skirtingų tautybių šeimos labai gražiai sugyvena. Išimčių, be abejo, visuomet pasitaiko, bet beveik visi sutinka, kad tautybių ar tikybų skirtumas yra neigiamas veiksnys šeimos gyvenime. Svetimtautis vyras nesupras lietuvaitei tautinių jausmų. Šiame klausime juodu neras bendros kalbos. Gal dar daugiau disharmonijos į šeimą atneša skirtinga religija. Atėjus šventadieniui, vyro ir moters interesai ir keliai skiriasi: vienas turi eiti į vieną, kitas į kitą bažnyčią. Dar blogiau su kūdikiais. Pvz., katalikės motinos katalikiškai išauklėti vaikai eina pirmos Komunijos. Tai yra gražiausia jų ir visos šeimos šventė. Ma-

mytė, šalia jų, artinasi prie Dievo stalo. O kur tėvelis? Jis šeimos džiaugsme nedalyvauja. Tarp jo ir vaikų atsiranda kažkoks skirtumas, kažkokia siena. Tai labai sujaudina jautrią vaiko sielą. Jis tą įvykį skaudžiai pergyvena. Negali būti nė kalbos, kad tokiose šeimose būtų bendrai meldžiamasi, kad būtų prie stalo rišami tikėjimo klausimai. Tai labai kenkia ne tik vaikų religiniam, bet ir psichologiniam auklėjimui. Jeigu pasitaiko mišrių šeimų, kurios drauge gyvena ir nesiskiria, tai dar nereiškia, kad tikybos ar tautybės skirtumai visiškai nedrumstų jų šeimyninės meilės ir sutikimo. Šie skirtumai visuomet pasilieka didesnės ar mažesnės harmoningo šeimos su gyvenimo kliūtys.

Jeigu mūsų jaunimas daugiau tarp savęs bendrautų, jeigu visi priklausytų lietuviškos jaunimo organizacijoms, mišrių šeimų pavojus sumažėtų. Bet ar dabartinės mūsų jaunimo organizacijos gali pasiekti savo užsibrėžtus tikslus, ar jos yra geros, jaunimui tinkamos, ko joms trūksta, gal reikėtų kokių nors reformų arba ir visai naujų organizacijų? Ir šiais klausimais vienas kitas jaunuolis pasakė savo nuomonę. Čia pacituosime tų jaunuolių mintis, neminėdami jų pavardžių.

"Visos organizacijos yra geros, kol jos savo smulkių vidaus reikalų nepastato aukščiau už bendrus lietuviškus reikalus. Tačiau kai energija su-eikvojama tarpusavio rietenoms ir ginčams arba kovai prieš kitų ištikinimų žmones, tada tokiems "kovotojams" turėtų būti parodytos durys iš organizacijos, nors jie toje organizacijoje užimtų ir aukštas vietas. Tikrai jau būtų laikas mums nustoti peštis. Rietenos lietuviams jau tapo tradicija. Dėl to pridėjo ir kelios dešimtys

organizacijų, korporacijų, sąjungų. Atsitiko kaip tam žmogui su penkiais plaukais ir šešiais perskyrimais..."

"Reikėtų mūsų organizacijų vadams pradėti vesti derybas dėl organizacijų sujungimo. Lietuvoje buvo apie trys milijonai gyventojų. Po karo į Ameriką atvyko apie 30 tūkstančių mūsų tautiečių. Atvyko, galima sakyti, visa "grietinė", Lietuvoje buvusių organizacijų, partijų, klubų bei korporacijų vadai. Ir čia jie panor vadovauti, stovėti kitų priešaky, todėl sumanė atkurti visas tas organizacijas ir korporacijas. Bet apsisvylė, nes visiems neužtenka narių. Daug yra tokių, kurie nori vadovauti, kritikuoti, ginčytis, o labai maža norinčių dirbti ir klausyti."

"Kai kurie mūsų organizacijų vadai supranta, kad darbas neina taip, kaip turėtų eiti, todėl ieško priežasčių, ieško mūsų organizacijose spragų. Bet kažin ar jie pagalvoja, kad didžiausios spragos atsiranda tada, kai organizacijoje įsisteigia kitos organizacijos, kai kiekviena organizacijos šaka užsigeidžia būti autonomiška, nepriklausoma, kai nė vienas nenori priklausyti orkestrui, bet savo būdu pučia į savo dūdą, norėdamas vienas sukurti sudėtingą simfoniją. Organizacija organizacijoje tai ir yra didžiausia spraga, pro kurią iš organizacijos išeina gražiausi idealai ir pro kurią į organizaciją įsiskverbia nepageidaujamos idėjos, žudančios pačią organizaciją."

"Kairiųjų studentų labai maža grupelė panor vadovauti visiems. Neturėdama pakankamai savų balsų, nutarė savo pusėn patraukti organizaciją, kurios ideologija aiškiai yra pagrįsta religija. Kai kurie susiprato, gudriems viliojimams atsispyrė, bet buvo ir tokių, kurie pasidavė. Organizacija dėl to suskilo."

A. Gulbinskį nuotr.

Dailininko K. Žaromskio pagerbimo vaišių komiteto narės su dail. Žaromskiu ir konsulu Daužvardžiu. Marijos Aukštesniojoje mokykloje buvo suruošta dailininko kūrinių paroda.

"Gana didelė mūsų jaunimo dalis jokiai lietuviškai organizacijai nepriklauso, nes visomis nusivylė. Daug kalbų ir ginčų, o labai maža veiklos. Vadai nesugeba jaunimo sudominti. Kai kurie vyresnieji jaunimą labai kritikuoja, pajuokia, jeigu jis svietimoje aplinkoje išigijo kokį nors paprotį, kurio Lietuvoje nebuvo. Dėl to daugelis jaunuolių, bijodami tos kritikos ir pajuokos, bėga nuo organizacijų."

Šiuose jaunimo pasisakymuose, be abejo, yra labai daug tiesos. Žinoma, čia suminėtos ne visos priežastys. Prabėgomis paliesta tik viena kita. Plačiau jų neanalizuosime, nes skaitytojams, manome, viskas aišku. Kai kurie su čia nurodytomis priežastimis sutiks, kai kurie ne. Labai pageidautume išgirsti organizacijų vadų ir

kitų jaunuolių nuomones čia iškeltais klausimais. Svarbesnius pasisakymus spausdinsime, nes manome, kad panašių klausimų kėlimas gali pamažu atverti kai kam akis ir paskatinti imtis reikalingų priemonių negerovėms pašalinti. Mes visi turime gražių užsimojimų, kilnių tikslų, bet kartais iš per didelio uolumo pasukame ne ta kryptimi. Visiems išsikalbėti, pasitarti ir glaudžiau bendradarbiauti visados bus naudinga.

Redaktorius

Tėra tik viena moralė, kaip tėra tik viena geometrija. Tai du žodžiai, kurie neturi daugiskaitos.

Rivarol

MŪSŲ SEKMADIENIS IR ŽYDŲ SUBATA

Kartais žmonės pamurma, kad mūsų tikėjime yra tiek daug visokių įsakymų, liepimų, draudimų. Sakoma, kad Bažnyčia neretai grasina sunkia nuodėme už kokią nors smulkmeną. Pvz., sekmadienį be svarbios priežasties neišklausti Mišių yra sunki nuodėmė. Kai kas mano, kad tai yra per žiauru. Bet jeigu mes sulyginsim Kristaus paskelbtą tikėjimą su Senojo Testamento žydų tikėjimu, tai pamatysime, kad mūsų tikėjimas yra labai švelnus ir mažai reikalaujantis. Senajame Testamente daugiau buvo krepiama dėmesio į įstatymo raidę, o Kristus liepė daugiau žiūrėti įstatymo dvasios. Pvz., kad ir mūsų Bažnyčios įsakymas švęsti sekmadienį yra, be abejo, daug švelnesnis už žydų subatos užlaikymo įstatymą.

Mūsų sekmadienių ir šventadienių šventimas reikalauja tik dviejų dalykų: išklausti šv. Mišias ir susilaikyti nuo sunkių darbų. Sekmadienis turi būti maldos ir poilsio diena. Nežiūrint to, kad šis Bažnyčios įsakymas yra toks lengvas. Bažnyčia dar suteikia visokių privilegijų ir padaro išimčių, jeigu y ar kokia nors rimta priežastis. Žydų Talmudo "Draudžiamųjų darbų katalogas" subatos poilsio atžvilgiu yra labai griežtas, mums

atrodo net juokingas. Rašto žinovų kataloge buvo 39 draudžiamieji darbai subatos dieną. Ne tiek keisti atrodo tie draudimai, kiek jų aiškinimas. Ypatingai keistu šio įsakymo aiškinimu pasižymėjo fariziejai. Jie net Kristų keletą kartų apkaltino subatos laužymu.

Fariziejai tai yra akli įstatymo raidės užlaikytojai, bet nesistengia suprasti įstatymo dvasios. Fariziejų sekta atsirado šeštame šimtmečiuje prieš Kristų, po Babilonijos nelaisvės. Juozapas Flavijus jų priskaito apie šešis tūkstančius Kristaus laikais. Fariziejus galima būtų palyginti su masonų ložėmis, nes jie buvo susiriešę labai griežtais nuostatais ir prisiekę visišką ištikimybę įstatymui. Kadangi Rašto žinovai arba aiškintojai buvo daugiausia iš fariziejų, tai mes čia tarp jų nedarome skirtumo. Bet Rašto žinovo vardas kilo apie du šimtmečius prieš Kristų, kai, Vyriausiam Kunigui atkritus nuo religijos, susiorganizavo pasauliečių grupė studijuoti ir aiškinti Šv. Raštą.

Gal bus naudinga čia truputiuką pažvelgti į fariziejų ir Rašto žinovų nuostatus subatos užlaikymo atžvilgiu, kad pamatytume, koks yra švelnus mūsų sekmadienio šventimo įsakymas.

Žydams buvo draudžiamas derliaus valymas subatos dieną. Rašto žinovai derliaus valymo sąvoką taip išplėtė, kad derliaus valymu laikė, jei berniukas, subatos dieną įsilipęs į fygos medį, nupurtė kelias fygas ant žemės. Tokių fygų nebuvo leidžiama valgyti. Taip pat šeimininkės negalėdavo vartoti kiaušinių, kuriuos višta padėdavo subatoje.

Pranašai buvo pasipriešinę pirkliams, kurie subatoje atlikinėdavo dideles karavanų vilkstines. Rašto žinovai šį pranašų draudimą išplėtė

ir laikė nusikaltimu nešti bet koki nors ir lengviausią daiktą. Štai kokiais būdais, jų nuomone, buvo sulaužoma subata: "Kas neša tiek maisto, kaip džiovinta fyga; tiek vyno, kiek vienu grukšniu galima nuryti; tiek medaus, kiek dedama ant žaizdos; tiek aliejaus, kiek užtenka patepti nedideliam sąnariui; tiek vandens, kiek užtenka sudrėkinti akies tepalui". Nebuvo leidžiama subatoje nešti piniginę. Buvo patariama ją paduoti nešti nežydui arba uždėti gyvuliui ant nugaros. Buvo draudžiama pernešti iš vienos vietos į kitą colio didumo popierio lapelį. Moteris subatoje negalėjo nešti adatos, nei žiedo, nei kvepalų. Tad visai nenuostabu, kad sukėlė fariziejams didelį pasipiktinimą Kristaus pagydytas liginis, kurs subatos dieną iš Betsaidos maudyklėsėjo, užsidėjęs ant nugaros lovą.

Pirmosios pagalbos ir gydymosi nuostatai taip pat labai griežtai skambėjo. "Subatos dieną galima save tepti ir trintis, bet negalima savęs nuvarginti ar masažuotis. Negalima vaiko sąnarių lankstyti nei išnirusio sąnario atitaisyti. Jei ranka ar koja išnirusi, negalima šių sąnarių šaltame vandenyje šen ir ten mostaguoti, tegalima juos plauti. Tegyja šie sąnariai paprastu būdu." Tad Kristaus susikirtimas su fariziejais šioje srityje buvo neišvengiamas. Evangelija sako, jog jie tykojo, kad Jį galėtų sugauti subatos laužyme.

"Draudžiamųjų darbų katalogas" dar ir šiandien turi Palestinoje įtakos. Ir šiandien ten gali pasitaikyti kokiam nors keliautojui pėsčiam kartais labai toli eiti, nes žydelis atsisako jį automobiliu pavežti. Kabančios vielos virš galvų nurodo jiems ribas, iki kur galima eiti, ir tuos kaimynus, su kuriais subatos dieną gali santy-

kus palaikyti. Mažuose miesteliuose dažnai į subatos ribas įeina sodai ir javų laukai.

Nežiūrint visokių fariziejų iškreipimų, vis dėlto subatos papročiai ir Kristui davė daug gražių progų su žmonėmis pabendrauti ir juos pamokyti. Jis būdavo kartais pakviestas į svečius subatos dieną. Evangelijai mums papasakoja apie du tokius pakvietimus, pas fariziejų ir pas Simoną Raupsuotąjį. Subatos valgiai turėdavo būti iš vakaro pagaminti. Nežiūrint šio apsunkinimo, žydai mėgo svečiuotis. Subata jiems buvo džiaugsmo diena. Tą dieną jie valgydavo tris kartus, nors kitomis dienomis tevalgydavo du kartu. Pagrindinis puotos valgis būdavo po pamaldų, prieš pietus. Tad atrodo, kad ir "Paskutinė vakarienė" buvusi šiuo metu. Prie iškilmingo svečių stalo buvo gražus paprotys užvesti kokią nors religinę kalbą. Todėl Išganytojas turėjo labai gražių progų juos pamokyti, kiek aplinkybės ir papročiai leido. Ši paprotį pasisavinti būtų labai naudinga ir mums. Vietoje tuščių kalbų, būtų labai gražu pasikalbėti apie religiją, padiskutuoti kai kuriais opiais klausimais, vieni iš kitų pasimokyti. Čia tinka ir Kristaus žodžiai: "Kur du ar trys susirinks mano vardu, ten būsiu ir aš."

Kunvalis

1. *Kažkada esu girdėjęs, kad bažnyčioje klūpėti ant vieno kelio esą nuodėminga, nes taip darę žydai, išjuokdami Kristų, kai klaupinėjo ant vieno kelio sakydami: "Sveikas, žydu karaliau!" Bet man teko matyti bažnyčioje ir kunigus, einančius pro altorių ir priklaupiančius tik ant vieno kelio.*

Pr. Al.

VĖLAI SUBRENDE PAŠAUKIMAI

Roma yra vadinama pasaulio sostine ne tik dėl to, kad čia gyvena labiausiai po pasaulį paplitusios Katalikų Bažnyčios Galva, bet ir dėl to, kad gana stambiai jos gyventojų dalį sudaro iš įvairiausių viso pasaulio tautų atvažiavęs jaunimas semtis mokslo, ypač gausiuose teologijos fakultetuose. Visi šie studentai gyvena dažniausiai savo tautinėse kolegijose, kur yra vartojama savo šalies kalba, papročiai, dėvima ypatinga

1. Tai yra tik žmonių išsivalvojimas, kad klūpėti ant vieno kelio yra nuodėminga. Bažnyčios papročiai yra tokie, kad ant vieno kelio reikia priklaupyti, įėjus į bažnyčią arba einant pro altorių, kuriame yra Švenčiausias Sakramentas. Jeigu Švenč. Sakramentas yra išstatytas arba įeini į bažnyčią, kai kunigas dalina Komuniją, tada reikia priklaupyti ant abiejų kelių. Taip pat ant abiejų kelių reikia klūpėti Pakylėjimo metu. Priklaupimu yra pagerbiamas Kristus. Kaip civiliniame gyvenime yra nustatytos įvairios etiketo taisyklės, norint pagerbti aukštus asmenis, taip yra tam tikros nustatytos taisyklės ir bažnyčioje. Jeigu žmogui sveikata neleistų priklaupyti ar atsiklaupyti, jis gali ir kitokiu būdu pareikšti Kristui pagarbą.

uniforma. Kai atsidaro universitetų durys ir pasklinda po Amžinąjį Miestą studentai, girdi įvairiausių kalbų mišinį, matai ne tik uniformos, bet ir veido spalva labai skirtingus jaunuolius. Gal būt, labiausiai visų akis į save atkreipia vokiečiai, "Germanicum" kolegijos studentai, savo ryškiai raudona uniforma. Kai kas gali pamanyti, kad tai jauni kardinolai, bet pilni sąmojaus romėnai juos vadiną "virtais vėžiais".

Bet kažin ar ne įdomiausia kolegija bus "Beda College" (Šv. Bėdos kolegija), kurioje gyvena kelios dešimtys rimtų, daug gyvenimo mačiusių ir neretai jau pražilusių studentų. Tai yra anglų kolegija, įsteigta prieš 57 metus tiems vyrams, kurie jau daugiau ar mažiau metų yra praleidę, dirbdami įvairiausiose profesijose ir tik po kelių savo gyvenimo dešimtmečių, kartais gyvenimo saulutei jau žemyn leidžiantis, pajuto aiškų šaukimą pakreipti gyvenimo vairą kita kryptimi — siekti kunigystės. Dauguma jų yra buvę karšti anglikonai, bet paskui, grįžę į katalikų tikėjimą, pasiryžo visiškai pasiaukoti Dievui ir priimti kunigystės sakramentą. Kai kurie net yra buvę liuteronų ar anglikonų pastoriai, bet paskui susiprato ir nutarė tapti Kristaus įsteigtosios Bažnyčios kunigai. Argi ne protinčiau paukščiui sukti lizdėlį medyje negu nuo jo nulūžusioje šakoje?

Nors šios kolegijos dienotvarkė yra panaši į kitų Romos klierikų kolegijų dienotvarkę, bet vis dėlto ji yra ir skirtinga. Čia yra bendras gyvenimas, kaip ir kitose kolegijose, bet yra palikta ir labai daug laisvės kiekvienam individui. Juk negalima pritaikyti tą pačią tvarką ir tą pačią drausmę vos iš gimnazijų atvykusiems kitų kolegijų klierikams ir "Beda College" studentams, kurie jau yra bai-

gę universitetus ir visą metų eilę dirbę, kaip profesoriai, inžinieriai, advokatai, karininkai, artistai.

Atlikę iš ryto bendras religines pareigas, nuo 9 val. iki pietų klauso filosofijos ir teologijos paskaitų. Filosofijos ir teologijos studijos jiems yra trumpesnės negu kitiems klierikams. Filosofijos kursą jie baigia per vienerius metus, o teologijos per trejus. Po šių ketverių metų studijų yra iššventinami kunigais.

Atliekamą nuo studijų laiką kiekvienas sunaudoja pagal savo palinkimus: vieni eina pasivaikščioti po Romos parkus, kiti pasilieka namie skaityti knygas, tretį lanko meno galerijas ir muziejus. Atostogų metu aplanko ir tolimesnes Italijos įžomybes.

Keliai, kuriais šie vyrai čia pateko, yra labai įvairūs ir įdomūs. Norint juos aprašyti, reikėtų parašyti tiek knygų, kiek čia yra studentų. Kai kurie aprašymai būtų taip įdomūs kaip geriausi romanai. Tai būtų ne išgalvoti, bet išgyventi psichologiniai romanai. Labai daug pašaukimų į šią kolegiją atsirado po paskutinio karo. Žmonės, aktyviai tame kare dalyvavę, pamatę visą jo žiaurumą, supratę žmogaus gyvybės trapumą, pradėjo ilgėtis gražesnio gyvenimo, prasmingesnio tikslo, pastovesnės laimės. Jie visi yra įsitikinę, kad šiems tikslams pasiekti pasirinko teisingą kelią.

AR MUSSOLINI BUVO BEDIIVIS?

Prieš dešimtį metų italai nužudė savo buvusį ilgametį vadą, fašizmo įkūrėją Benito Mussolini. Pačių italų prisipažinimu jo nužudymo aplinkybės ir žiaurus, tiesiog laukinis, lavono išniekinimas italams užtraukė gėdą, kurią dar negreit nutrins istorijos lapai. Ar diktatoriškas Mussolinio vieš-

patavimas italams atnešė daugiau naudos ar žalos — ne mūsų uždavinys spręsti. Niekas neužginčys fakto, kad Mussolini savo tvirta ranka atramdė karštus ir nepastovius italus, kad tą suvargusią tautą iškėlė į pirmųjų Vakarų Europos tautų aukštumą. Dučė savo tautą mylėjo, jai viską aukojo, bet gaila, kad norėjo pasiekti laimę ir garbę be Dievo, kad užmiršo religiją ir ją buvo bepradedęs aukoti tautos gerovei. Mūsų nuomone, tai buvo didžiausia jo klaida. Jo pasirinktas kelias negalėjo vesti į pergalę. Ir jis pats, atrodo, savo klaidą suprato, bet jau buvo per vėlu. Italija buvo sužlugdyta, fašizmas žuvęs, visi degė prieš buvusį dučę didžiausia neapykanta, į ją buvo nukreipti kerštingi partizanų šautuvai.

Praūžus karui ir Italijai vėl iš griuvėsių laimingai pakilus, aprimo ir žmonės, pradėjo šalčiau galvoti ir objektyviau spręsti. Italų žurnalai vis retkarčiais prisimena savo žuvusį vadą ir stengiasi jį pamatyti tokį, koks iš tikrųjų buvo. Nemaža buvo rašyta ir dar teberašoma apie Mussolinio religiją. Kruopščiai yra studijuojami įvairūs dokumentai, renkamos žinios, klausomi žmonių liudijimai. Atrodo, kad religijos atžvilgiu dučė nebuvo toks baisus, kaip kartais pirmiau buvo manoma.

Gimęs ir augęs katalikiškoje šeimoje, jaunystėje savo religiją praktikavęs, vėliau jis nuo jos nutolo, bet visiškai, tur būt, niekad neužmiršo. Mussolini buvo tvirto charakterio žmogus, tikras cholerikas, siekęs tikslo tiesiausiu keliu, nesiskaitęs su jokiais priemonėmis. Jam galėjo atrodyti, kad Bažnyčios autoritetas yra kliūtis jo tikslams siekti, todėl nuo jos ir nutolo. Gal būtų ir labiau pradėjęs prieš ją kovoti, bet bijojo, nes vis dėlto suprato jos dvasinę galybę.

Vienas gražiausių pasaulio kam-
pelių yra Šiaurės Italija. Didingi
kalnai, mėlyni ežerai ir grakščios
palmės žavi keleivį. Vieną dieną
šioje aplinkoje baigė savo žemės
dienas italų dučė. Prieš mirtį dar
prašė kunigo, bet komunistų par-
tizanai negailestingai atmetė šį
paskutinį jo prašymą.

Nuo daugelio neprotingų žygių gal jį
atkalbėjo draugai, ypač senas ir gar-
bingas Romos jėzuitas Tacchi Ventu-
ri, kurį dažnai Mussolini kviesdavosi
į savo darbo kabinetą, kai jam kilda-
vo neaiškumai santykiuose su Bažny-
čia. Mussolini buvo per daug kietas,
kad kas nors būtų galėjęs staiga jį
palenkti į gerą pusę, tačiau to moky-
to ir protingo jėzuito įtaka buvo nea-
bejotina. Kartais, kalbantis su tėvu
Tacchi Venturi, tekdavo paklausti,
ką jis manęs apie dučės grįžimą prie
tikėjimo. Tas sulinkęs senelis trum-
pai atsakydavo: "Su Dievo malone
viskas galima. Yra labai gražių vil-
čių, nors šiuo momentu nieko ypatin-
ga negalėčiau pasakyti,"

Kai 1943 metų vasarą žlugo fašiz-
mas, Mussolini buvo suimtas ir išvež-
tas į Gran Sasso kalną. Ten jį apgy-
vendino kalnų viešbutyje, esančiame
maždaug 2000 metrų aukštumoje.
Prie to viešbučio priėjimas buvo sunkus,
todėl italai manė, kad ten dučė
yra saugioje vietoje, kad niekas jo
negalės pagrobti ir išvežti. Vis dėlto
atsirado drąsus vokiečių lakūnas,
kurs sugebėjo nusileisti mažoje kal-
nų pievelėje ir "išvaduoti" Mussolini.
Mussolini nujautė, kad tas "išvadavi-
mas" jam reiškia mirtį. Laisvės jis
jau neturėjo, priklausė nuo kitų. Bu-
vo apgyvendintas Vokietijoje, Šiau-
rės Italijoje, buvo stumdomas iš vie-
nos vietos į kitą, iki pagaliau Šiaurės

Italijoje buvo partizanų suimtas ir nušautas. Kaip tik iš šito jo gyvenimo periodo turime vieną kitą liudijimą apie jo santykius su dvasiškiais ir su religija.

Italų savaitraštis "Orizzonti" (šių metų sausio m. 2 d.) paduoda keletą dokumentuotų epizodų iš paskutiniųjų dučės gyvenimo metų. Kartą Mussolini pasipasakojęs visą savo praeiti vienam fašistų milicijos kapelionui ir po to pasakęs: "O dabar, tėve, jeigu manote, kad klydau ir nusidėjau, prašau mane išrišti."

Vivaro (Udine) klebonas J. Pancino, turėjęs santykių su Mussolini 1944-45 metais, pasakoja, kad kartą dučė jam pasakęs: "Esu ir jaučiuosi katalikas. Patyriau, kad vienatvė yra geriausia sąlyga pakelti sielai prie dvasinių dalykų, kurie aiškiai stoja prieš akis ir atneša paguodos kančios valandomis. Taip pat ir grafas Ciano mirė, atlikęs išpažintį ir priėmęs Komuniją. Blaiviai sutikta mirtis nėra jau taip baisi, kaip kartais manoma."

Tas pats klebonas liudija, kad 1944 m. kovo mėn. 29 d. Mussolini jam aiškiai pasakęs: "Klausykite, tėve, aš jaučiu tikrą troškimą sutvarkyti savo sielos reikalus ir susitaikyti su Dievu. Žinau, kad galiu mirti bet kurią dieną, nes mane yra apsupę tikrai dideli pavojai. Dėl to norėčiau grįžti prie savo jaunystės tikėjimo. Nemanau rašyti jokio dvasinio testamento, nes tokios viešos manifestacijos man nepatinka, tačiau noriu pasinaudoti viskuo, ką man gali suteikti krikščioniškasis tikėjimas. Mielu noru pradėčiau ir viešai savo religiją praktikuoti, bet bijau, kad tokiu būdu galėčiau sužadinti per didelį smalsuosių susidomėjimą, ko bent šiuo metu norėčiau išvengti. Prašau Jus pagalvoti, kaip aš galėčiau geriausiai sutvarkyti savo

sielą su Dievu. Aš žinau, kad savo gyvenimą pabaigsiu tragiškai — mane nužudys, bet norėčiau, kad tuo momentu mano siela būtų pasiruošusi ir krikščioniškai susitvarkiusi."

Po šito pasikalbėjimo kun. J. Pancino tuoj iš paties Popiežiaus pasirūpino jurisdikciją su labai plačiomis galiomis, kuriomis, deja, jam neteko pasinaudoti. Nors įvairiuose pasikalbėjimuose Mussolini noriai diskutuodavo religiniais klausimais, bet niekados nesiryžo kunigui J. Pancino atverti savo sąžinės. 1945 m. kovo mėn. 17 d. paskutinį kartą su juo atsisveikindamas dučė pasakė: "Tėve, atsisveikinkim, nes žinau, kad netrukus būsiu nužudytas." Kun. J. Pancino jam priminė išpažintį, bet Mussolini į tai atsakė tik ilgu šypsniu. Ką tas jo paslaptingas nusišypsojimas galėjo reikšti? Gal tai paaiškins kiti liudijimai iš paskutiniųjų jo gyvenimo metų.

1944 metų žiemą Mussolini praleido Šiaurės Vokietijoje. Jis buvo smarkiai sunegalavęs ir čia gydėsi bei ilsėjosi. Buvo apgyvendintas Danzige ir laikomas griežčiausioje priežiūroje ir didžiausioje paslapyje. Jį globoti buvo paskirta panelė B., katalikė mokytoja, gauleiterio Forster sekretorė. Tik ji galėjo laisvai su dučė kalbėtis, o šiaip niekam nebuvo leidžiama su juo pasimatyti, net ir gydytojas buvo įleidžiamas tik su ypatingu leidimu ir griežta priežiūra. Buvo Advento laikas, kurs Vokietijoje švenčiamas vainikais su žvakutėmis išpuošus bažnyčias ir gatves. Panelė B. atpasakodavo Mussoliniui pamokslus, girdėtus šv. Nikalojaus bažnyčioje, paskaitydavo vieną kitą mintį iš Evangelijos ir buvo adventiškai papuošusi jo kambarį. Kartą Mussolini jos paprašė, kad pasirūpintų atsiųsti kunigą, nes jis norįs atlikti išpažintį. Gau-

Palazzo Venezia Romoje, kur darbo dieną praleisdavo Mussolini. Nuo balkono jis sakydavo prakalbas tūkstantinėms minioms.

leiteris Förster apie tai pranešė Hitleriui, kurs davė savo sutikimą, tik pabrėžė, kad visa tai būtų laikoma didžiausioje paslapyje ir kad jokių būdu nesužinotų Himmleris.

Buvo stengtasi viską atlikti pagal Hitlerio instrukcijas, bet vis dėlto nuo gudrių Himmlerio šnipų nepasisekė pasislėpti. Kai tėvas Alfonsas Zenze, paslėpęs po drabužiais Švenč. Sakramentą, buvo automobiliu atvežtas prie Mussolinio gyvenamosios vietos durų, ten jau laukė įtūžęs Himmleris ir pagrasė panelę B. vietoje nudėsiąs, jeigu koks nors kunigas bus įleistas pas dučę.

Kitos dienos vakarą Mussolini, panelė B., gydytojas ir du SS karininkai automobiliu buvo išsiųsti į Rytprūsius. Ten prie jų prisidėjo dar šeši SS-ininkai, kurie labai uoliai saugojo dučę. Vis dėlto drąsioji panelė B. ne-

nustojo vilties. Ji telefonu susisiekė su T. Alfonsu Zenze Danzige, kurs jai leido nunešti Mussoliniui konsekruotą ostiją, parūpintą vietinio klebono. Tokių atsitikimų šiuo metu Vokietijoje buvo ir daugiau, kai paprastam žmogui, vyrai ar moteriškai, buvo leista nunešti Švenč. Sakramentą kalinams ar pasmerktiems mirti. Buvo išgalvota įvairiausių slaptų būdų ir išpažinčiai atlikti. Prieš pat Kalėdas panelė B. buvo nuvykusi į Danzigą ir ten iš paties tėvo Zenze vėl gavo dvi konsekruotas ostijas, kurias parvežė dučei. Šis faktas mums leidžia manyti, kad buvo rastas koks nors slaptas būdas dučei atlikti išpažintį, kitaip kunigas nebūtų leidęs panelei B. jam suteikti Švenč. Sakramentą net kelis kartus.

Prieš pat Kalėdas, kai Mussolini buvo priėmęs iš panelės B. rankų Ko-

muniiją, ten buvo atvykęs ir Hitleris. Juodu abu susimąstę tyliai sėdėjo prie Kalėdų eglutės. Hitleris taręs Mussoliniui: "Vis dėlto yra kažkas gražaus krikščioniškose Kalėdose." Taip, tikrai... Ypatingai tai turėjo jausti dučė, kurs po tiek metų, po to-

kio ilgo klaidžiojimo vėl buvo atgimęs. Jam buvo tikros Kalėdos. Nebai su jam buvo, kai galvodavo, kad netrukus gal reikės skirtis su šiuo gyvenimu ir stoti prieš tą, kuris dabar gyvena jo širdyje.

Juozas Vaišnys, S. J.

APIE ŽODŽIO DŽIAUGSMĄ

Šv. Jonas savo evangelijoje pasakoja apie Dievo žodį, kurs įsikūnijo ir gyveno tarp mūsų. Šis kūnu tapęs Dievo žodis buvo pirmasis krikščionybės džiaugsmas. Pirmoje vietoje čia mes galime matyti Kristaus įsikūnijimo paslaptį ir dieviško žodžio džiaugsmą žmonių tarpe. Čia taip pat galime išvysti kiekvieno žodžio džiaugsmą, kurs išeina iš gyvybės lūpų. Taip žodis yra mūsų džiaugsmas. Krikščionybė gali mus daug ko pamokyti ir patarti, kaip mūsų kalbos ir mūsų žodžiai gali būti mūsų džiaugsmas.

Pasižiūrėk į žmones, kaip jie kalba. Atrodo, kad jų kalboms niekad nebus galo. Vyrų kalba ir dėsto savo mintis. Moterų kalba ir išsipasakojimo paskutines vakarykštės dienos naujienas, kaip ir visi žmonės. Vaisiai kalba ir krykštauja be paliovos. Taip visi žmonės kalba ir kalba. Jie kalba namuose su savo šeimos nariais. Jie priima į savo namus svečius ir yra patenkinti, kad gali pabendrauti su žmonėmis, mokančiais pakalbėti ir daug ką papasakoti. Vakarai tampa įdomūs šeimose ir draugijose, kur žmonių žodžiai niekad nėra paskutiniai.

Žmonės kalba ir kalba, žodžių jūra savo giliomis bangomis plaukia per gyvenimą. Kartais žodis užsidega ir

nušvinta žmogaus akyse, kaip šviesos spindulys. Balsai gali būti sausi ir šalti, pakelti ir nuleisti, aistringi ir pilni karščio. Taip žmonės kalba ir kalba ir tuo parodo įgimtą džiaugsmą kalbėti. Žmogus kalba visur ir džiaugiasi, kai randa gyvenimo palydovą, su kuriuo galima pasikalbėti. Kiekviena žmogaus kelionė yra nuobodi be kalbos ir be žodžio. Ilgoje kelionėje žmogus apsidžiaugia, kai randa draugą, kurs prabyla. Atrodo, kad žmonių kalboms nėra ir nebus galo net ten, kur reiktų tylėti.

Iš kur žmogus semia žodžių ir kalbos džiaugsmą? Pirmiausia mums žodis parodo žmogaus džiaugsmą išsireikšti, išsikalbėti, pasakyti savo mintis. Yra kilni žmogaus savybė skleisti žodžio šviesą. Žodis yra šviesa. Žodžio šviesoje mes randame džiaugsmą kalbėti. Šioje šviesoje mes manome papildyti savo kalbą džiaugsmą, kitus įtikindami ir jiems įrodinėdami.

Vienas norės kitų tarpe viešpatauti, kitas norės pataikauti savo žodžiais. Vienas norės žodžiu kovoti ir būti nugalėtoju. Žodis bus kovos ginklas ir kovos ženklas. Žodis vienus jungs ir riš šventoje ramybėje, kitus išskirs amžinai nesantaikai. Žodis bus gyvenimo ratų tepalas. Jei gyvenimo ratų netepsi, nevažiuosi.

Ir kaip žmonės sugeba savo ratus patepti, taip jie ir važiuoja. Vieni vartos žodį, kaip šventos tiesos aliejų, kiti glaussis prie žodžio iš grožio meilės. Jiems žodis bus pasigėrėjimas, jeigu jie gražiu balsu pasitiks artimą savo kelyje. Ir tai bus žmogui visiškai natūralu, nes žodis turi savyje ne tik tiesos dvasią, jis žmonėms atneša ir garso muziką. Mes kalbame apie tautas, kurių kalba yra muzikali, kur balsas nežūsta nosyje ar gomurio paviršiuje, tarp liežuvio ir dantų malūno, bet sklinda į aplinką kaip gražus ritmas.

Mums įdomu, ką sako krikščionybė apie džiaugsmą kalbėti. Krikščionybė neapsiėjo be žodžio apaštalų ir tęsė savo istorijoje įsikūnijusio žodžio paslaptį. Žodis, tapęs kūnu, turėtų būti krikščioniškojo žodžio paslaptis. Jei žodis tampa kūnu, jis yra prasmingas. Žodis žmonėms yra svarus, jeigu jame yra išreikšta gyvenimo tiesos, teisingumo ir meilės dalis. Būti tiesiu ir teisiu žodžiuose reiškia turėti savyje įsikūnijusio žodžio džiaugsmą. Būti meilės paguoda žodyje reiškia turėti įsikūnijusio žodžio džiaugsmą gyvenime.

Mes dažnai žmonių žodžiais nusiviliame dėl to, kad jie netampa kūnu. Labai nusiviliame, jeigu jie negydo mūsų žaizdų, bet jas atveria. Tai žodžiai, kurie netampa kūnu, bet kūną naikina. Kristus savo pamoksle nuo kalno pasakė, ką jis galvojo apie žmonių kalbas ir žodžius: "Jūsų šneka tebūnie: taip, taip, ne, ne; o kas yra viršaus, tas eina iš pikta" (Mato, 5, 37). Čia jis kalbėjo apie priesaikos žodžio šventumą. Žmonės dažnai vienas kito pasiklaus: "Drauge, ar gali prisiekti, kad tavo žodžiai yra teisingi ir nuoširdūs? Ar gali prisiekti, kad tavo žodžiai yra be klastos ir vyliaus?" Žiūrėk, kaip dažnai draugai

ir draugės, kūmai ir kūmos bažinasi ir "dievaži" prideda ir "kaip Dievą myliu" ištaria, kad pateisintų savo žodį. Taip žmogus šaukiasi Dievo žodžio, tapusio kūnu, kad savo žodžius pateisintų.

Jūsų šneka tebūna: taip, taip, ne, ne; o kas viršaus, tai yra iš pikto. Sakysi, kad žmonės labai greitai baigtų savo, kaip sako, labai svarbius pašnekesius, jeigu pasitenkintų tik su "taip" ir su "ne". Jei visi saktų "taip", tai mums nereikėtų daug kalbėti. Žmonių galvos nusilenktų prieš gyvenimą ir, ištare "taip", užčiauptų savo lūpas. Taip pat būtų išvengta daug ilgų kalbų, jeigu žmonės pakratytų savo galvas ir ištartų žodelį "ne". Taip, taip, ne, ne – trumpa ir nesunki kalba. Sunkenybė prasideda tarp "taip" ir "ne" ten, kur žmonės pasidalina mintyse ir tiesose. Vieni sako "taip", kiti "ne". Čia yra nesibaigiančių žmonių kalbų pradžia. Čia prasideda prieštaravimai tarp žmonių. Čia žodis tampa prieštaravimo ženklu. Yra žmonių, kurie mėgsta prieštarauti. Prieš kiekvieną "taip" jie turi savo "ne".

Žodeliai "taip" ir "ne" sprendžia mūsų kalbos teisingumo ar neteisingumo likimą. Čia krikščionis gali pašventinti savo kalbos ir žodžio džiaugsmą. Vienintelis būdas gal bus tas, jei žmogus pajėgs iškilti virš "taip" ir "ne" tiesos jėga, išlygindamas kiekvienos tiesos kelią netiesos pinklėse. Tada žodžio džiaugsmas žmogaus gyvenime bus pilnas.

K. Pečkys, S. J.

Malda yra galingas veiksmas, kuriuo dangaus jėgos yra palenkiamos žmogaus dispozicijai.

L a c o r d a i r e

Iš filmų
pasaulio

LIETUVOS ŽVAIGŽDĖ HOLLYWOODO PADANGĖJE

Kiekvienas lietuvis buvo maloniai nustebintas, matydamas savo tautietę ekrane, jaunatviška romantika, grakštumu bei gamtos grožiu dvelkiančiame filme "Seven Brides for Seven Brothers". Pats faktas buvo dar ir dėl to malonus, kad jaunoji menininkė ryžtingai ir garbingai išnešė savo lietuvišką vardą į ekraną — Rūta Kilmonis. Tikriausiai tuo ji laimėjo visų pagarbą ir lietuvių simpatiją.

Hollywoodo kalvų gražioje atšlaitėje, kaip baltoji gulbė tarp egzotiškų Kalifornijos medžių bei nuostabiai gražių gėlių, jau iš tolo matyti balta,

stilinga Kilmonių vila. Čia pat, tarp gėlėmis apaugusių uolų, puošnus, viliojantis baseinas. Kilmoniai, gražioje Dainavos šalyje augę ir gimę, daug metų praleidę Kanadoje, vėl pasiilgę žydrios lietuviškos padangės, prieš septynerius metus čia apsigyveno. Šioje aplinkoje Rūta pradėjo savo meno karjerą. Jos turtingos dvasinės savybės sudarė šiam pasirinktam darbui gražų pagrindą. Nuoširdžiai lietuviška šeima, kurioje Rūta augo ir brendo, išugdė joje kilnų lietuvių paprastumą bei nuoširdumą. Dainavietės siela, artima menui ir grožiui, leido Rūtai pamilti meną visu

jaunatvišku užsidegimu. Pagaliau giliai nuoširdus tikėjimas yra kiekvienam aukštos moralės menininkui reikalingos dvasinės jėgos šaltinis. Šios gražios ir vertingos Rūtos dvasinės savybės atidarė jai vartus į ekraną. Jos bus ir tolimesnių Rūtos laimėjimų palydovai.

Mus pasiekė žinia, kad Kilmonytė pakviesta dalyvauti naujame spalvotame filme "Anything goes". Filme dalyvauja ir kitos ekrano išžymybės: Bing Crosby, Donald O'Connor, Mitzi Gaynor, Jeanne Maire. Šia proga linkime Rūtai gražios sėkmės pasirinktame kelyje, kuriuo eidama, ji gali kūrybingai dalyvauti filmo pasaulyje ir garbingai atstovauti mūsų šalį.

J. Dzūkas

VERGINITA

Itališkas filmas, labai pamokantis, ypač jaunoms mergaitėms, kurios gyvena idealiomis svajonėmis. Filme atvaizduotas jaunos mergaitės gyvenimas ir noras pagarsėti artistiniame pasaulyje. Toji mergaitė, vardu Gina, sužinojus iš laikraščių apie grožio karalienės rinkimus, nuvažiuoja iš ramaus kaimiško gyvenimo į miesto triukšmą, kur suvažiuoja ir daugiau mergaičių, norinčių pabandyti laimę ir savo grožiu užsitikrinti ateitį. Laukdama konkurso, Gina apsigyvena viename kambaryje su teatro artiste Mara, kuri taip pat kopė į meno pasaulį, "paaukodama viską". Ji ir naiviajai Ginai kartą pasakė: "Kelias į meną yra grubus. Menui reikia viską paaukoti, visko atsisakyti". Gina tuos paslaptinius artistės žodžius kartojo, nors jų reikšmės ir nesuprato.

Nors visi matė, kad Gina iš visų kandidačių į grožio karalienės yra gražiausia, nors daugelis buvo įsiti-

kinę, kad ji konkursą laimės, bet vis dėlto nelaimėjo, nes nebuvo pasiryžusi "visko atsisakyti ir viską paaukoti". Vis dėlto, ir nelaimėjus konkurso, kitų patarimu bandė tapti artiste. Ji buvo paprasta, naivė ir bailė, brangino savo nekaltybę ir nebuvo pasirengusi jos atsisakyti ir ją paaukoti, kad ir tam paslaptinam, žaivinčiam menui. Ji, važiuodama taksyje su rimtu jaunuoliu, labai energingai pasipriešino trupučiuką per laisvam to jaunuolio elgesiui, bet čia, kopdama į artistės karjerą, nepastebėjo labai gudrių ir baisių pinklių savo nekaltybei. Tik tas jaunuolis, su kuriuo ji buvo susipykusi, važiuodama taksiu, pamato pavojų ir ją išgelbsti. Ji grįžta namo, netapusi artiste ir nepagarsėjusi, nes nenorėjo paaukoti visko, nesutiko atsisakyti nekaltybės.

Kaip apie šį, taip ir apie kitus italų filmus galima tiek pasakyti, kad jų pastatymas nėra toks gražus ir prabangiškas, kaip amerikiečių filmų, tačiau visuomet čia yra mintis ir neretai labai naudingas pamokymas gyvenimui.

EAST OF EDEN

Atvaizduota vienos šeimos istorija. Tėvas gyvena su dviem sūnumis. Vienas jų yra labai geras, tikra tėvo paguoda, o kitas daug vargo tėvui pridaręs. Šis blogasis sūnus atranda, kad tariamai mirusi jų motina yra gyva ir gana laisvai gyvena. Šita žinia abudu sūnus labai paveikia. Gerasis sūnus, būdamas silpno charakterio, visiškai to negali pakelti ir pasiduoda gyvenimo srovei. Pagaliau taip viskas susikomplicuoja, kad tas tariamai blogasis sūnus lieka gyventi su tėvu, o gerasis su brolio mergaite. Filmą gana sunkus, bet kai kam gali būti įdomus.

AMERIKOS LIETUVIŲ KATALIKŲ ISTORIJA

Amerikos Lietuvių Kunigų Vienybė yra sumaniusi parašyti Amerikos Lietuvių Katalikų istoriją. Tas darbas yra pavestas žymiausiems mūsų katalikų istorikams. Šis darbas jiems yra nelengvas dėl to, kad visi yra užimti savo tiesioginiais darbais ir negali važinėti po įvairias parapijas rinkti žinių. Todėl jiems labai reikia talkos. Iš kiekvienos vietovės jie nori surinkti žinias: kada ten atvyko pirmieji lietuviai, kaip įsikūrė, kokie jų pirmieji darbai; kokios draugijos ir organizacijos ten yra įsisteigusios, kokia yra jų veikla; parapijų įsikūrimas ir veikla; kaip vykdomas švietimo ir charitatyvinis darbas, koki laikraščiai leidžiami; koki santykiai su Lietuva, kiek paramos jai buvo nusiųsta; ką galima pasakyti apie žmonių religinę praktiką ir apie religinio gyvenimo organizavimą.

Istorijai yra numatyti šie skyriai ir jų atitinkami redaktoriai:

1. Pirmieji lietuviai naujame pasaulyje — adv. K. Jurgėla.
2. Draugijos — Dr. J. Leimonas.
3. Parapijos — kan. dr. J. B. Končius.
4. Vienuolijos — prel. P. Juras ir Tėvas V. Gidžiūnas, O. F. M.
5. Mokyklos — prof. A. Kučas.
6. Socijalinis darbas — kun. dr. K. Širvaitis.
7. Amerikos lietuvių katalikų ryšiai su tėvyne — prof. K. Pakštas.
8. Lietuviai katalikai Amerikos ūkyje — St. Lūšys.
9. Katalikų santykiai su kitomis ideologinėmis grupėmis — S. Sužiedėlis.
10. Spauda ir menas — kun. dr. A. Juška.
11. Pastoracija ir misijos — kun. dr. J. Vaišnora, M.I.C.
12. Kanados lietuviai katalikai — prof. A. Šapoka.
13. Religinio ir tautinio gyvenimo bendrieji bruožai — kun. dr. A. Baltinis.

Lietuvių katalikų įnašas į lietuvišką bei katalikišką gyvenimą Amerikoje yra, be abejo, didelis. Tos veiklos atvaizdavimas bus labai svarbus mūsų kultūros istorijai, kurią mes galėsime parodyti ne tik saviesiems, bet ir svetimiams. Tai ir yra svarbiausias šio veikalo tikslas.

Kas turėtų kokios nors tinkamos medžiagos, prašome siųsti šiuo adresu:

Rev. V. Gidžiūnas, 32 Rusholme Pk. Cr., Toronto, Ont., Canada.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Alė Rūta. TRUMPA DIENA. Premijuotas romanas. Liet. Knygos Klubo leidinys. Aplankas J. Dabkevičiūtės-Paukštienės. 434 psl., kaina \$4.

Aloyzas Baronas. SODAS UŽ HORIZONTĄ. Romanas. Liet. Knygos Klubo leidinys. Aplankas Algirdo Kurausko. 254 psl., kaina nepažymėta.

Mykolas Vaitkus. AUKSO RUDUO. Eilėraščiai. Liet. Knygos Klubo leidinys, 2334 S. Oakley Ave. Chicago 8, 111. 116 psl., kaina nepažymėta.

Juozas Vaičiūnas. TĖVYNĖS SARGYBOJE. Lietuvos karininko - lakūno atsiminimai iš 1932-1941 m. Išleido autorius. Viršelis T. Valiaus. 230 psl., kaina \$3. Gaunama pas autorių: 195 Drinkwater St., Sudbury, Ont., Canada.

PIRMASIS NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS DEŠIMTMETIS. Parašė: P. Klimas, K. F. Kemešis, J. Purickis, J. Savickis, M. Yčas. Išleido Nida. 174 psl., kaina nepažymėta.

LITUANIA, lo gue fue, lo que es. Išleido Lietuvos Pasiuntinybė Urugvajuje, Montevideo. Knyga parašyta ispaniškai supažindinti svetimtaučius su Lietuva ir jos tragedija. Iliustruota Lietuvos vaizdais.

Uršulė Gudienė. ŽAIBAI. Eilėraščiai. Iliustravo VI. Vijeikis. Išleido "Tėviškėlė", 2313 W. 91 St., Chicago 20, 111. 62 psl., kaina \$1.

Liudas Dovydenas. NAKTYS KARALIŠKIUOSE. Apysaka jaunimui. Iliustracijos V. Igno. Išleido Terra, 3333 So. Halsted St., Chicago 8, 111. 168 psl., kaina \$2. Knygoje autorius pasakoja apie auksinę šienapiūtę Karališkių lankose ir dviejų berniukų nuotykius tarp šienapiūvių, aplinkiniuose miškuose, čigonų tabore, po aukštu žvaigždėtu Lietuvos vasaros dangumi. Knyga parašyta gyvai ir lengvu stiliumi, primenanti savąjį kraštą ir savus žmones.

Mirko Jelusič. CEZARIS. Istorinis romanas. Vertė K. Puida. Išleido Terra. Pirmoji dalis, 190 psl., kaina \$2.

Kajus Julius Cezaris yra viena ryškiausių asmenybių senosios Romos istorijoje, o drauge ir vienas didžiausių vardų Europoje paskutiniųjų dviejų tūkstančių metų laikotarpy. Autorius šioje knygoje vaizduoja Cezario jaunystę, iškilimą ir mirtį nuo žudiko durklo. Taip pat ryškiai atvaizduotas Romos gyvenimas, o taip pat ir kiti žymesnieji Cezario amžininkai: Pompėjus, Kleopatra, Marius, Ciceronas, Markus Antonijus ir kiti. Knyga parašyta didele istoriniu tikslumu, įdomi ir paliekanti gilų įspūdį.

LITUANUS. Lithuanian Academic Youth Bulletin, 1955, No. 2. Šiame numeryje rašo: Ina Čepėnaitė, Julius Šmulkštys, Jonas Rimašauskas.

UŽUOLANKA. 1955, No. 3. Dailės, literatūros ir kultūros mėnesinis laikraštis. Redaguoja Vilainis-Šidlauskas. Redakcijos ir Administracijos adresas: 729 W. 18th St., Chicago 16, 111. Gausiai iliustruotas vaizdais iš lietuviško Čikagos gyvenimo.